

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΙΟΧΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΥΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Β')

ΑΡΙΘ. 744 (ΦΥΛ. 5)

Σάββατο, 28 Αυγούστου 1921

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

- Α. ΛΟΪ-ΖΟΣ: Τὰ γλυκά σου τὰ φιλιά.
Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ: Τραγούδια.
ΜΠΕΤΙΝΑ: Ὑμέναιοι. — ΜΥΡΙΑΝΝΑ: Τετράστιχα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἡ δεύτερη ἀνοιξη (συνέχεια)
ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ: Μπρουσός (Συνέχεια).
ΜΙΧ. ΡΟΔΑΣ: Ἀπὸ τ' ἀμαρτωλά (Θλιμένη γυναίκα--Καταστροφὴ—Πνευματικὴ θυσία).
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ Πράγματα.
ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ: Ὁ Καλός.
Κ. Ν. ΚΟΝΕΜΕΝΟΣ: Σερενάτα Στὴ μόνη μου Ἀγάπη.
Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ: Ὁ φυλακισμένος ποὺ τραγουδοῦσε.
ΖΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ: Γλυκὰ ματάκια ...
Δ. Π. Τ.: Κυβέλη—Ἀλίκη.
ΔΗΜ. Α. ΚΛΟΥΒΑΣ: Ἡλέχτρα. — ΑΔΕΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ: Ὁρχιστρίδα.
ΑΠΟ ΒΑΘΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΘΜΑΔΑ: Ἐνὴ Φιλολογία. — Ἡ Κοινὴ Γνώμη. — Χωρὶς γραμματόσημο.

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΑΣ μετὰ τὸ «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο», ἀποφασίστηκε ὁ «Νουμάς» νὰ βγαίνει, ἀπὸ τὴν 1η τοῦ ἐρχόμενου Ὀχτώβριου, ἀπὸ τοὺς ταχτικοὺς συντάκτες του καὶ ἀπὸ ἄλλους λογοτέχνες ποὺ θὰ συνεργαστοῦνε γιὰ νὰν τοῦ δώσουνε μορφή καθαρῶς λογοτεχνική, ἀποκλείοντας τὴν πολιτικὴ δλότελα ἀπὸ τὶς στήλες του.

Ὁ «ΝΟΥΜΑΣ» θὰ βγαίνει ταχτικὰ στὴν 1 καὶ στὶς 15 κάθε μῆνα, σὲ χαρτὶ καλὸ, μετὰ 16 δίστιλες πυκνοτυπωμένες σελίδες καὶ μετὰ τετρασέλιδο χρωματιστὸ ἐξώφυλλο.

Ὁ «ΝΟΥΜΑΣ» δὲ θὰ πουλιέται πιά φύλλο φύλλο μὰ θὰ στέλνεται μοναχὰ στὸς συνδρομητὲς του ποὺ θάναν χρονιάτικοι, ἐξάμηνοι καὶ τρίμηνοι.

Οἱ συνδρομὲς θάναν γιὰ τὸ Ἐσωτερικὸ	{	Χρονιάτικες Δραχ. 30
		Ἐξάμηνες » 15
Καὶ γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ.....	{	Τρίμηνες » 8
		Χρονιάτικες Φρ. χρ. 40
		Ἐξάμηνες » » 20

Ὁρος ἀπαράβατος ἡ προπληρωμὴ. Τὸ φύλλο δὲ θὰ στέλνεται χάρισμα σὲ κανένα.

Ὅσοι ἔχουνε προπληρώσει τὴ συνδρομὴ τους στὸ «Ἀθηναϊκὸ βιβλιοπωλεῖο» θὰ παίρνουν τὸ φύλλο ὅσο ποὺ νὰ τελιώσει ἡ συνδρομὴ τους. Οἱ καινούργιοι, ποὺ θέλουνε νὰ γραφτοῦνε ἀπὸ τὴν 1η τοῦ Ὀχτώβριου, παρακαλοῦμε νὰ στέλνουν τὴ συνδρομὴ τους μετὰ καθαρογραμμένη τὴ διεύθυνσή τους, στὸν κ. Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ, Poste Restante, Ἐξωτερικοῦ—Ἀθήνα.

Σὲ κατοπινὸ φύλλο θὰ δοῦσινε τὶς μεταρρυθμίσεις ποὺ θὰ γίνονε στὴν ὕλη κτλ. κτλ.

Ὁ ἰδιοχτὴτης τοῦ «Νουμά»: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ

λογοτεχνική περίοδο του «Νουμά», που αρχινάει την 1η του ερχόμενου Ὀχτώβρη, γράφονται από τώρα συντρομητές, από τους κυρίους :

Στέφ. Πάργα, Ἀλεξάνδρεια, (Περιοδικὸ «Γράμμα»).

Π. Παβλίδη, Θεσσαλονίκη, (ὁδὸς Θεαγέτους Χαρίση, 38).

Βελ. Φρέρη, Σύρα, (Ἀγγλικὸ Τηλεγραφεῖο).

Ἀντρέα Λοῖζο, Χίος.

Τάνην Οικονομάκη, Βόλος, (Ἐφημ. «Θεσσαλία»).

Μεν. Φραγκοῦδη, Λεμεσὸς—Κύπρου (Ἐφημερίδα «Ἀλήθεια»).

Γ. Β. Βαφιόπουλο, Τρίπολη.

Ἀργότερα θὰ ὀρίσουμε ἀνταποκριτὲς μας καὶ γὰ ἄλλα μέρη.

Ὅσοι γράφονται καὶ πληρώνουν τὴ συντρομὴ τους, θὰ παίρνουν ἀπὸ τοὺς ἀνταποκριτὲς μας ἀπόδειξη πληρωμῆς, ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸ Διευθυντὴ τοῦ «Νουμά».

Ὅσοι φίλοι ἔχουν τὴν καλοσύνη νὰ δεχτοῦνε στᾶλλα μέρη τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ «Νουμά», παρακαλοῦμε νὰ μᾶς τὸ δηλώσουν.

Παρακαλοῦνται οἱ συντρομητὲς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἑξωτερικοῦ, πὺ καθυστεροῦν περασμένες συντρομιές, νὰν τίς στείλουνε στὸν ἴσαμε τὴν 1η τοῦ ερχόμενου Ὀχτώβρη ἐκδότῃ τοῦ «Νουμά» κ. Χ. Γανιάρη καὶ Σία, ὁδὸς Σοφοκλέους ἀριθ. 3.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ

Β' ΕΚΔΟΣΗ

(Με ἀνέκδοτα στίχα τῆς φυλακῆς)

ΕΚΔΟΤΗΣ: **ΑΘΗΝΑ Γ' ΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ**

3-ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3

2.50 ΔΡΑΧΜΕΣ 2.50

ΕΡΑΝΟΙ

Ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανικοὺς καὶ ἄλλους ἐράνοους, ὅσοι ἐστάλησαν εἰς τὸν Ναύαρχον Κουντουριώτην, ἐπληρώθησαν ἕως σήμερον τ' ἀκόλουθα ποσά:

50000 δρχ. ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀναπήρων. Ἀθήναι. (Δευτέρα καὶ τρίτη δόσις).

10000 » ὑπὲρ Ἀσκληπιείου Βούλας. Ἀθήναι.

8685 » ὑπὲρ διαφόρων πολεμοπαθῶν.

54318 » ἐκ προηγουμένου καταλόγου.

122685 δρχ. σύνολον μέχρι σήμερον.

Διαχειριστής: **Ἀλέξ. Πάλλης**

Γράφετε σύντομα καὶ καθαρογραμμένα γράμματα.

κ. **Μαρσ.** Ἄμα ξαναστέλεις παρόμοιους στίχους θὰ σοὺ στείλωμε τὸ Γιώργο Τσουκαλά νὰ σέ...ξυρῖσει, πὺ τὸ ξυρῖσμά του εἶναι χειρότερο κι ἀπὸ τὸ γδάριμο τοῦ μακαρίτη Μαρσά.—κ. **Στέφ. Κουρκ.** Καλὸ καὶ θὰ δημοσιευτεῖ.—κ. **Α. Ζωρ.** Ἀπὸ τὰ τρία, τοῦτε μᾶς ἄρесе περισσότερο, καὶ τι λέει καὶ τὸ δημοσιεύομε δώ:

Σ' ἕνα γαρύφαλλο φτωχὸ
σκοῦπισα ἐγὼ τοῦ χωρισμοῦ τὸ δάκρυ
—ἔχειλίσμα φτωχῆς καρδίᾳς,
πικρὸ καημὸ γιομάτης—
στὰ πέταλά του κύλησε
καὶ κρύφτηκε γοργὰ γοργὰ σέ μ' ἄκρη,
ἐνῶ σιγαφιδύρισα μὲ πόνο τόνομα τῆς...

κ. **Παν. Καπ.** Καλοῦτσικο. Περιμένουμε ἄλλο καλύτερο.

—κ. **Σ. Μαρ.** Ἀρκετὰ καλὸ καὶ θὰ δημοσιευτεῖ.—κ. **Θ.**

Ἄν. Ἀυτὸ, καὶ ἄλλα τέτια μαζί, θὰν τοῦ τὰ στείλωμε τοῦ ἴδιου μὴ μῆρα.—κ. **Φ. Βιθ.** Τὸ «Γελῶ» καλὸ, θὰ δημοσιευτεῖ. Κι ἄλλα!—κ. **Ν. Χρ.** Καλοῦτσικο μὰ

στεῖλε μᾶς καὶ ἄλλα, νὰ δοῦμε καὶ νὰ κρίνομε.—κ. **Ν. Κερ.** Οἱ ἐνσταντὰνὲ στίχοι σπάνια βγαίνουν καλοί.—κ. **Ν. Ζακ.** Ὅχι καὶ τόσο καλὸ.—κ. **Εμ. Δαμ.** Μᾶς κατασυκίνησε τὸ ὄμορφο γράμμα σου καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ.

Π. Παπ. Εὐχαριστοῦμε θὰ δημοσιευτοῦνε.—κ. **Θ. Νοσ.**

Ὅχι καὶ τόσο πιτυχημένο.—κ. **Ν. Βασ.** Σ' εὐχαριστοῦμε γὰ τὸ γράμμα. Τὸ «Καλυβάκι» καλοῦτσικο. Εἶναι ὁ Δ. Π.

Τ.—κ. **ἔχ. Οικ.** Ὅχι καὶ τόσο πιτυχημένο.—κ. **Μ. Πον.** Κάτι θές νὰ πεις μὴ δὲν τὰ καταφέρνεις Ξαναγράφ'τε

—κ. **Ἄγγελο Φαῖδρο.** Ἡ συμπόνια σου εἶναι ὄμορφη καὶ τὴν τυπῶνομε δώ:

Χειμῶνα κάπιο ἀπόβραδο μὲ τὸ τραγοῦδι τοῦ βορμῆ

στὸ δάσος, ἀγαπούλα μου, σέρνω τὰ βήματά μου

θηγνῶ κι ὁ γκόνιγης μου κρατεῖ συντρόφι πάντα στὰ θεντριά

καὶ γέρονν συμπονώντας με κι αὐτὰ στὸ πέρμασί μου.

κ. **Π. Πιτρ. καὶ Γ. Βερ.** Θὰν τὰ δώσουμε τοῦ Παρ. νὰν τὰ κρίνει.—κ. **Γ. Βάρ.** Καλὴ ἡ ἰδέα μὰ μεγάλη ἀκαταστα.

σία στὸ στίχο. Ξαναγράφ' το, μὰ ὅσο μπορεῖς πὺ σύντομο.

—κ. **Α. Ι. Α.** Ξαναδοῦλεψ' το τὸ «Ἐλεος πάρε...» καὶ

στεῖλ' το μᾶς.—κ. **Σπ. Μανσο.** Βόλο. Λεῖπει ἀπὸ τὸ

δῆγμα ἡ φιλολογικότητα. Διάβασε πολλὰ καὶ θὰ τὴν ἀποχτήσεις. κ. **Χ. Ν.** Καββύλα. Καλοῦτσικο μὰ πολὺ σφιχτὸ

κ' εἶται τὸ νόημα δὲ βγαίνει καθαρό.—κ. **Γ. Γράμχο.** κομμουνιστὴ φοιτητὴ. Πάτρα. Σωστὰ τὰ λές μὰ κάπως

δριμύτερα ἀπὸ ὅ,τι πρέπει. Δὲ θάκανε καλὸ ἡ δημοσίευσή

του.—κ. **Βενέλη.** Στεῖλε μᾶς τίποτα ἄλλα νούμερα.—κ. **Τε-**

λέγραμμα. Στὰ νόθα τέσσα τῆς «Τέχνης» καὶ τοῦ «Διανο-

σίαν» μὴ μοναχὴ ἀπάντησι ταιριάζει: Πῶς θηλ. ἔχουν

κι αὐτὴ καὶ ἐλαστικὸ ἀπάνω τους, γιατί τοὺς λείπει

ὀλδτελα ἡ συνείδηση, καθὼς καὶ ἡ γτροπή.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΑΜΗΝΟ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 28 Αύγουστου 1921

ΑΡΙΘ. 744 (ΦΥΛ. 5)

ΤΑ ΓΛΥΚΑ ΣΟΥ ΤΑ ΦΙΛΙΑ

Στὴν πολεμένη πὸν τὸ πρωτάκουος

Τὰ γλυκά σου τὰ φιλιὰ,
Κόρη ἀγαπημένη,
Ἄχ, τὰ νιώθω στὴν καρδιά,
Τῆ βασανισμένη,
Σὰν οὐράνια λὲς γητεία,
Σὰ δροσιά πὸν μένει
Μὲς τῆ μαύρη φυλλωσιά
Τῆς ψυχῆς κρυμμένη.

Καὶ τὰ νιώθω μὲ χαρὰ
Νὰ δροσολογοῦνε
Κάποια λουλουδάκια ἀγνά
Στὴν καρδιά πὸν ἀνοῦνε,
Στῆς ψυχῆς τὴν κατχνιά
Τὰ φιλιὰ σου φῶτα
Μοιάζουνε, πὸν λαχταρῶ
Ἰάμι σὰν καὶ πρῶτα.

Κ' ἡ ψυχὴ μου ἀνιδοβεῖ
Σὰν τὸ περιβόλι,
Κι ὁμορφιά γιὰ μιὰ ζωή,
Ἄνοιξη νᾶν' ὄλη,
Μέσα τῆς δειλιά, δειλιά
Γίνεσαι, καλή μου.

Μπρὸς σὲ σένα προσκυνῶ,
Πλάστρα, κ' ἡ ψυχὴ μου.

Κ' ἡ καρδιά μου στοὺς ἀνθοῦς
Μοιάζει τάνθογυάλι,
Κ' ἡ ἀγάπη μὲ καμιοῦς
Σὲ φίλι καὶ πάλι
Σμίγει. Τρέλα ὄνειρευτῆ,
Ξακουστὸ μεθήσι,
Πὸν μπροστά σου κ' ἡ ζωή,
Κόρη, θὰ λυγίσει.

Μέσα μου μὲ τὴν Αὐγὴ,
Πολεμιέται ἡ Δύση.
Ἔλα κ' ἕνα σου φίλι
Ἄλα θὰ τὰ σήσει.
Κ' ἡ ζωὴ μας θὰ τραβᾷ
Σὰν αὐγούλα αἰῶνια.
Ἔλα, Κόρη, ὄλο χαρὰ
Μὲς στὰ καταχθόνια

Τῆς ψυχῆς μου, ζηλευτὸ
Στῆσε τ' ἄγιο φῶς σου,
Κι ὡσὰν θάμα ὄνειρευτὸ
Μέσα τῆς ἀπλώσου,
Λιῶξε καὶ τίς καταχνῆς
Καὶ τῆ νέκρα ἀγάλι,
Κι ἀναψέ μου τίς φωτιές
Τῆς ἀγάπης πάλι.

Χτος.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΑΘ·Ι·ΖΟΥ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τοῦ Πέτρου Χάρη

I

Τὸ δοξάρι σου καημός,
τὸ βιολί σου θλίψη.
Τὴν καρδιά μου ἕνας λυγμὸς
τὴν τραβίει στὰ ὕψη.
Ἄνθοκλώνη μυγδαλιᾶς
τ' ἀπαλό σου χέρι.
Στὴ γαλήνη τῆς βραδιάς
σά νὰ λές: «Καρτέρει».

Τὸ δοξάρι σου φτερό
κ' ἡ ψυχὴ μου ἀπάνω
ταξιδέβει: Σπαρταρῶ
στὸνειρο τὸ πλάνο!

II

Κι' ὄλο ξαναφέρνω
τὰ παλιὰ στὸ νοῦ.
Στῆς νυχτιάς τὰ μάγια
φῶς Αὐγερινοῦ.

Ἡ μορφή σου ἐντός μου
ζουγραφιά σθηστή.
Μυστικά μου λένε
κ' οἱ καημοὶ στ' αὐτί.

Στῆς αὐγῆς τὴ λάμψη
σβήνεσαι καὶ πᾶς.
Στὰ λευκά σου χέρια
μιὰ ψυχὴ κρατᾶς.

III

Τὸ τραγοῦδι σου φέρνει
σπαραγμὸ στὴν ψυχὴ.
Θλιβερό, στὴν καρδιά μου
πῶς τᾶκούω νάντηχεῖ!....

Περασμένα' κι ἀγάπες
καὶ καημοὶ. Πῶς ξανά
μὲ κικλόνουν, μὲ πνίγουν.
Εἶναι οἱ πόθοι βουνά.

Τὸ τραγοῦδι κυλάει
στὴ νυχτιά σιγαλιά.
Σὰ ρυάκι πὸν σφίγγει
γκρέμια κάστρα, παλιά.

IV

Ἄγκυλισμένοι, στὸ βωμὸ θὰ φέρουμε θυσία
τὰ ρόδα πὸν μᾶς στόλισαν τὴ νυφικὴ παστίδα.

Τὴν εὐτυχία μὲ κερνᾶν τὰ μάτια σου τὰ θεία.
Στεφάνι ἀχειδόπλεχτο τοῦ μέτωπου ἢ λαμπράδα.

Οἱ στοχασμοί, στὸ σούρουπο, κερνᾶν σὰ λιτανεῖα...
Κ' εἰσὺ, μπροστά τους, νὰ κρατᾶς τῆς Σκέψης τὴ λαμπάδα.

Γ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΜΟΥ

ΥΜΕΝΑΙΟΙ

I

...Καί θά σύρεις ωστόσο τή σοφή Σου ἀπιστία ἴσαμε τὸ βωμό. Καί θάρθουν οἱ παπάδες μᾶς ἀφιβολῆς θεοσεκίης πού δέν προσκυνᾶς, νά Σοῦ διαβάσουν τίς εἰκές. Θά σκύψεις. Πρέπει. Τὸ μεγάλο τὸ πρέπει. Ἄκριβέ, πού μᾶς σπάρραξε μήνες. Βουρκώνεις; Ἡ μοῖρα μας.

Σύρε, Καλέ μου.

Τὰ χεῖλια μου; Ἐλα... ἓνα μόνο φίλ. ἡ στερό... καί θά σύρεις... δέν εἶναι ;

II

Μὴν τὸν πεις στοὺς ἀνθρώπους τὸν καημὸ πού μᾶς τρώει. Θά γελᾶσουν. Τὸ γέλιο πού θρίζει, πού λπῶνει τώραιο. Μὰ σύρε. Δόσε τὸ χέρι, Ἀγάπη μου, τὸ γερό Σου τὸ χέρι, πού χαράζει τοὺς δρόμους, δόσ' τὸ χέρι στήν ἄλλη. Μοιρόγραφο. Στήν κοπέλλα τὴν ὄριμη, τὴ γυναῖκα πού πλάϊ Σου, ἀνίδει, Σέ προσμένει νυμφίο. Χλωμιάζει; Ὠραία θά εἶταν καί κείνη. Τὸ πέπλο μονάχα... πῶς τῆς τόχουνε θάλει; Ποιὸς τὴν ξοιζε νύφη; Καί μ' ὅλα δέν εἶναι ἄσκημη... Δόσ' τῆς τὸ χέρι καί σκύψε.

Μὴν κοιτᾶς τίς γαλάζιες τολύπες πού σκορπάει τὸ θυμιατήρι. Εἶναι πλάνα τὰ ὄραματα πού διαβαίνουν μέσα στὰ θαμπά τους τὰ μάγια... Μὴ θυθίζεις τὰ Μάτια Σου μὲ τὴ δίψα τοῦ ὄνειρου. Καί τὰ μάτια μου ἂν εἶναι τὸ πού φρύγει Σε ὄραμα, τὰ μαθιά μου τὰ μάτια πού νείρεσαι, μὴν κοιτᾶς τίς τολύπες. Τὰ γράμματα ἄκον. Τί καλά νὰ πιστεύαμε ὅσα λέν οἱ παπάδες !

III

...Καί θά καίνε οἱ λαμπάδες τοῦ γάμου Σου ἀκόμα. Κ' ἡ γυναῖκα, ἡ ἀνίδει, τὸ νυμφίο ἢ φτωχιά θά προσμένει νᾶν τῆς λύσει τὸν πέπλο, σά θά φύγεις — μυστήριό μὲς στή θεία Σου χλωμάδα — μακριὰ πρὸς τὰ φίλτρα τῆς σκλίβας Σου τῆς παιδοῦλας πού δέρονε' ἀπόψε.

Θά τρέξεις στὰ χάδιζ μου. Καί βωμόδες θά γεμίσουμε ἀπόψε, καί θεοσεκίες θά συντρίψουμε μεῖς, ἕνᾳ νὰ στησοῦμε πίνω ἀπὸ τὰ συντρίμμα τῆς πρόληψῆς, σὺν ἐκδίκηση, ὄρατι, τὸ πανάκριβο εἶδαλο τῆς τρανῆς μας ἀγίας. Τῆς ἀγίας πού ξαίρει νὰ λυγίζει ἄταλά — Ἐσὺ τὸ λές — καί νὰ ἰσθάνεται γίγαντας. Ἐλα...

Μὴν ἀργεῖς. Ἐνας ἴσκιος ἀπ' τοῦ δρόμου τὴν ἄκρη. Ποιὸς ἄλλος; Σὰ μιὰ δέηση σμίγουν τὰ χεῖλια μου στὸ γλυκὸ τὸνομά Σου. Ἄλ λιμονο, ὄχι !

Μὰ ἔλα ὡς τόσο. Οἱ κόσμοι τῶν ματιῶν μου πού ὑμνοῦσες, θεοσεκίαι Σου καὶ ἀπόψε. Δέν τοὺς ἀγγίξε καν ἢ συνθήρη.

Πικραμένη; Σὰ σκέπη ἀπὸ κούραση ἀπλωμένη στὰ μάτια μου; Μὴ ρωτᾶς, Χιλιγάπητε. Καί τὰ μάτια Σου μόνο ἂν ρωτοῦνε, μὲ πνίγεις.

Δέν ἔλαπα. Ψέμα. Πέτα μόνο αὐτὸν τὸν κερῆνιο ἀνθὺ πού φορεῖς, καὶ ὅλα ἔβτανε ὄκειρο. Τὰ μαλλιά

μου δέν τὰ εἶδες; Εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια· τὰ μαλλιά πού ἔκτενες. Κοίτα. Ἐνα μύρο ἀλλιώτικο σά νὰ χύνουν ἀπόψε. Θάναι θεῖο τὸ μεθῆσι Σου μὲς στὸ πυρὸ τοὺς χρυσάφι.

Μὴν ἀργεῖς. Ἡ ἀνία μου τάχα σπεᾶζει τὸ δῆμα Σου καί δέν τᾶκουσα ἀκόμα ;

Μὴν ἀργεῖς. Τὸ κορμί μου ἀλάκερο ἓνας ἕνος ἀπόψε πρὸς Ἐένα, πρωτάκουστος. Ἐνα κρῖνο, ἓνα θάμα, μού λές, στὸ τρεμάμενο φόντο τῆς ἀνίερης — ἄς οὐρλιάζουν — τῆς λευκῆς μας παστάδας. Τὸ φτύνουν τὰ κέρινα λεμονάνθια τοῦ ψεύτη Σου γάμου;

Μὴν ἀργεῖς. Στὴν Ἐδέμ, στὸν γκρεμὸ, πρὸς τοῦ τόχα μὲ σέρνεις ἀπόψε : Μαζί Σου μονάχα.

Δέν ἦσθες ἀκόμα; Ἡ δίψα μου φρύγει τὰ χεῖλια πού τᾶμαδες νὰ διψοῦνε τὴ δίψα τῆς σάρκας Σου. Ἄμαρτία... Μὰ διψῶ.

IV

Μῆτε ἴσκιος ἀκόμα. Περιπάτημα οὔτε. Μόνο ἓνας λυγμὸς μὲς στή νύχτα...

Καλέ μου, σὰ νᾶργησες... Τρέμω...

Βαθὺ—Σάμου, Δεκέ'ρης '92η.

ΜΠΕΤΙΝΑ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

ΠΟΝΩ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΠΡΕΒΥΣΣΕ

"Ἄν ἐμαρμάρωσε βαθιά στὰ στήθη μου κ' ἡ λύπη, κ' εἶμαι ὅπως φαίνομαι ἤξεμη, σὺν ἀγάλμα, καί κρούα, κάποτε σὰ νὰ θλιβόμηναι, μὰ ὄχι γιὰ νέα πικρία. Πονῶ τὸν πόνο ποῦσθησε καί τὸν καημὸ πού λείπει.

ΑΓΑΠΗ

"Ὅσο τὸ Μῖσος γύρω μου πῶ ἀγοιμένο οὐρλιάζει, τόσο ἡ Ἀγάπη πῶ βαθιά στὰ στήθη μου ριζώνει, καὶ ἂν ὅλα ἐνάντια τῆς χυμοῦν τὰ Πάθη, δὲ δειλιάζει, τὸ ξαίρει πού εἶναι ἀληθινή καὶ ἀθάνατη αὐτὴ μόνη.

ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Εἶναι καιρὸς πού τάγαπῶ, πρὶν σὲ γνωρίσω ἀκόμα, τὸ θεῖο χαμόγελο πού ζεῖ στὸ σκαλιστὸ σου στόμα. Θυμᾶμαι πῶς μὲ μάγεψε κάποιον ὀλαμπῆσιο δαίλι, καί μ' ἔσυρε σ' ἐνὸς θεοῦ τὰ μαρμαρένια χεῖλη.

ΧΑΜΟΓΕΛΑ

"Ὅλα χαρῆκαν μέσα μου μὲ τὸ χαίρεινό σου, κ' ἡ λύπη μου ἀναγάλιασε καί μέρεψεν ἀκόμα, καί τὸ χαμόγελο πού ἀγνὰ ἀποκρίθη στὸ δικό σου, ὅλη τὴ μέρα στόλιζε τὸ θλιβερό μου στόμα.

ΜΗ ΜΕ ΛΥΠΑΣΤΕ

Μὴ μὲ λυπᾶστε· καὶ ἂν τραβῶ τὸ δρόμο τοῦ Θανάτου, κάποιον θεὸ μου ἀκολουθῶ στὸν ἔργο Γολγοθᾶ του, καί τοῦ σταυροῦ του ὀλόχαρη μοιράζομαι τὸ βάρος, καί τῆς ἀλύγιστης ψυχῆς τὴν πίστη καί τὸ θάρρος.

ΔΙΨΑ

"ὦ, τῆς Ἀγίας δίψα ἐσὺ, πού στήν ψυχὴ σὲ νιώθω, στήν πρώτη δὲ ζητῶ πηγὴ νὰ σκύψω νὰ σὲ σθῆσω. Σαίρω ἀσθηστὴ μὲς στήν καρδιά βαθιά νὰ σὲ κρατήσω καὶ ἂν εἶναι ἀκόμα νὰ χαθῶ μὲ τὸ δικό σου πόθο.

ΜΥΡΙΑΝΝΑ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

14

Ο Βαρνάς πήγε λίγο αργά κείνο το πρωί στο μαγαζί. Είχε ανοίξει ο Θύμιος από ώρα κ' είχε παραξενευτεί λίγο με την άρρητιά του. Του είπε μάλιστα πως είχε σκοπό να στείλει κανένα παιδί σπίτι να ρωτήσει μήπως κ' ήταν άρρωστος, γιατί το φοβήθηκε κι αυτό.

— Καλά έκανες και δεν έστευες, σιγάπε ο Βαρνάς και τράβηξε στο αίματί του. Στείλε μοναχά τον Κανελή στο σπίτι! πρόστσε.

Κάθισε στην καρέκλα του και κοίταξε συμπαιητικά το Μοναχί. Του φάνηκε ευχαριστημένος ο χαρτένιος φίλος του. Ίσως νάντιφέγγιζε τη δική του ψυχική ευχαρίστηση. Γιατί εΐτανε ο Βαρνάς ευχαριστημένος, πολύ ευχαριστημένος. Η θύμηση της Ίτσας, που στην αρχή του κατέχνησε και του βάρυνε την ψυχή, σιγά σιγά άρχινησε να του την απαλαίνει. Όταν η ψυχή απελπιστεί από τα σημερινά, γυρίζει και ξεκουράζεται στα περασμένα. Έτσι το ξηγουσε το καλό, που τούφερε η θύμηση της Ίτσας. Εΐτανε η θύμηση της ένα σωτήριο γούρισμα στα παιδικά του χρόνια, που τα μύρωνε η άξεγνιασία του το φάτις ή αγάπη. Ο θάνατος της Ίτσας τον είχε θλίψει τότε βαθιά, πολύ βαθιά, μα παιδί εΐτανε και παρηγοριότανε γλήγορα, κι από την άλλη μεριά, ύστερ' από δυό τρία χρόνια, ήρθε κι ο γάμος του, γάμος από αγάπη κι αυτός, και σκόρπισε και το στερνό σύγνεφο της λύπης από την ψυχή του. Τώρα, ύστερ' από τόσα και τόσα χρόνια, κι από τόσες φουρτούνες που πέρασε κι από τόσες απογοήτερες που γεύτηκε, ή θύμηση της Ίτσας τούρχότανε, εξαυλωμένη πιά όλότελα και τούφερε τις ψυχικές χαρές που η ζωή πεισματικά του άρνιότανε.

Πήγε και άλλο το πρωί, την ίδια ώρα, στο αλησμόνητο τάρχογαλι. Και το πήρε σηνήθιο να πηγαίνει κάθε πρωί. Ο Κανελής τον ακολουθοῦσε καταπόδι κ' είχε συνήθεισι κι αυτός, την ώρισμένη ώρα, να γκρουτζανάει την πόρτα της κρεβατοκάμαράς του και νάν του θυμίζει πως εΐταν ώρα να σηκωθεί για να πάνε. Αμα ντυνότανε κ' έβγαينه ὄξω, ο Κανελής χαιρούμενος πηδοῦσε πάνω του, τούγλειφε τα χέρια και τον κοίταξε έτσι πονεμένα και γλυκά με την ανθρώπινη ματιά του, που θαρροῦσε πως του μιλοῦσε και τούλεγε :

— Έλα, κλημένη Θέμη, καιρός εΐναι να πάμε στην Ίτσα μας!

Και πηγαίνανε με βήμα αργό κι άναλαφρο. Κάθε φορά και μιά καινούργια θύμηση ξυπνοῦσε μέσα του από τη λιγύζωη μα δυνατή αγάπη της Ίτσας. Θυμότανε το πεζουλάκι, κάτου από τις συκιές, στα ρεπασμένα σπίτια, που καθίσανε ένα δειλινο χυνοπορευτικό για να προμειχτούνε από το δυνατό άγέρα που φυσομανοῦσε, θυμότανε και τα βραχάκια, κει παρακάτω, στο ψήλωμα, πάνω από τη θάλασσα, που

έντ σούρουπο μαγεμένο του μισολιγοθύμησης μέσα στην άγκυλιά του, λιγομένη από ταπανωτά ὀλόθερμα φιλιά που της ἔδινε, και τον κατατομάζε, θυμότανε το παρόμερο κερνεδάκι, με τη σιμπητική γροῦλα, που καταφεύγανε πολλές φορές σ' αυτό για να προφυλαχτοῦνε από τα περιεργα μάτιζ, και που τόχανε ὀνοματίσει «παρεκκλήσι της αγάπης» τους, τα θυμότανε όλα, όλα, και, καθισμένος στην ίδια πέτρα πάντα, την ὀλόσπηρη, που προτοκάθισε η Ίτσα, τις ξαναζοῦσε τις θείες εκείνες στιγμές της αγάπης και σιχνόλεγε άναουφιστικά :

— Άφου με διώχνουν τόσο άγρια οι ζωντανοί, ἄς ζήσω και γώ με τους πεθαιμένους μου!...

Έτσι, με το σηνήθιο που πήρε, να φεύγει πρωί από το σπίτι, να γυρίζει το μεσημέρι για φαή, μένοντας, με το ρολόι στο χέρι, δυό ὄρες μοναχά, και ὕστερα, το βράδι πάλι, να ξαναγυρίζει και να μένει με την Ξανθίππη και με τη Στέλλα, δυό τρεις ὄρες, ἴσια ἴσια ὄσες χαιροῦντανε για να φάνε και να ποῦνε δυό τρεις κουβέντες, ὄσο που νάρθει η ὄρα να πάνε νωρίς νωρίς στις κλίμαρες τους, κατάντησε να βλέπει τους δικούς του λίγο κι άρπαχτά, κ' έτσι να μην τους δίνει καιρό να τον ενοχλοῦνε με ταδιάλοπα παρωπανά τους και με τις ἀτέλειωτες γκρινιές τους.

— Στόν οικογενειακό μινώταυρο, συλλογίστηκε ενα πρωινό, καθισμένος στην πέτρα της Ίτσας, δίνω το ένα τέταρτο της ζωής μου μοναχά, το πολύ πολύ ἔξη ὄρες το μερόνυχτο κι οὔτε δευτερόλεπτο περισσότερο. Τάλλα τρία τέταρτα της ζωής μου τα κρατώ για τον ἑαυτό μου και τα χαιροῦμαι!...

Και η σκέψη αυτή τον ἔκανε να ὑπομένει άγόνγιστα κάθε επίθεση της Ξανθίππης.

— Χρησιμοποιεῖ τις ὄρες της! ἔλεγε από μέσα του σάν του ρηχνότανε, και την ἄφινε να λέει. Έξη ὄρες μου ἔξουσιάζει, και δικαίωμα της νάν τις κάνει ὅ, τι θέλει!...

Για τούτο και δέ θυμόσε καθόλου, μα τᾶκουσε με σιωπή και μ' ἔγκαρτερηση, τα λόγια που τούπε ξαφνικά ένα βράδι, μόλις είχαν αποφάει :

— Μη σέ νοιάζει και μου το εΐτανε που πηγαίνεις και μεροπαντεῖεις κάθε πρωί, πριν πᾶς στο μαγαζί!...

— Ο Κανελής με πρόδωσε; τη ρώτησε γελαστά.

— Προδόθηκες μοναχός σου, ἔτσι ξετίσικωτα που κάνεις τις βρομοδουλίες σου!... Κάθε πρωί παίρνεις σάν παλοσός τις ἔρημιές, και βέβαια ὄχι μοναχός σου!... Κάπια σουρλουῦ, από κείνες που μάζωνεις στο μαγαζί σου, σέ συντροφεῖ... Σάν τη μάθω ποιά εἶν' αὐτή, και μη σέ νοιάζει... Μά καινημένε, δέν ἰδωνιασε πιά πως γέροσε και δέ σου ταιριαζοῦνε τα τέτια;... Γέρος ἄνθρωπος εἶσαι πιά..

Κείνο το βράδι δέ στοματίστηκε η γλώσσα της Ξανθίππης, παρὰ μοναχά άφου ἔξανάλησε ὀλη τη χρονική πίστωση που είχε, ἴσαμε τη στιγμή που άποτρα-

βήχτηκε στην κάμαρά της με τη Στέλλα, να κοιμηθούνε.

Ο Βασίλης δὲ θύμωσε μὲ τὰ λόγια της. Δὲ θύμωνε πιά μ' ὅτι καὶ ἂν τοῦλεγε. Τῆκουγε ἀδιάφορος. Μοναχὰ αὐτὸ τὸ «γέρος» τὸν ἐνοχλοῦσε λίγο. Τὶ διάβολο! Ἐπλάγε καὶ δὲν εἶτανε ἀκόμα σαρανταπέντε χρονῶνε, καὶ ἄλλοι στὴν ἡλικία του, ἐπειδὴ εἶχανε τὴν ἔξαρτιδά του νὰ μὴν παντρευτοῦνε, κοκοροῦνται ἀκόμα γιὰ γκαρσονάκια, καὶ αὐτὸς, γέρος πιά, καὶ ἀχρηστο βάρος τῆς γῆς; Κι ὅλη τὴν ὥρα, ὅσο πού νὰ τὸν πιάσει ὁ ὕπνος, ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι του, μὲ τὰ μιάτια στηλωμένα στὸ ταβάνι, ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὰ λόγια τῆς Σπυριδίας :

— Γέρος ἄνθρωπος εἶσαι...

Μπορεῖ νὰ εἶ δίκιο ἡ Σπυριδία. Μπορεῖ καὶ νὰ γέρασε καὶ ὡς μὴν τὸβλεπε καὶ ὁ ἴδιος αὐτό... Κ' εἶται θάνα. θὰ γέρασε. Γιατί ἂ δὲ γεροντοῦσε...

Καὶ ἄλλο πρωτὶ, σὶ ἀκρογιαλὴ του, ἀναθυμούμενος τὰ χτεσινοβραδινὰ καὶ ξαπλώνοντας κάτω, στὸ ἀνατομικὸ τραπέζι, ὅλη του τὴ ζωὴ, εἶπε :

— Ἔβριζε τραγικῶς, ἕνα παιδί ἀμυαλό καὶ ἄπειρο εἰκοσι χρονῶνε νὰ κανονίσει τὴ ζωὴ ἐνὸς ὄρμου ἀντρα!...

Καὶ συμπληρώνοντας τὴ σκέψη του αὐτῆ, ἔσκυψε καὶ εἶπε στὸν Κανελλή, πού καθότανε ξαπλωμένος σὺν πάντα στὰ πόδια του :

— Ἐπρεπε ὁ ἄνθρωπος, βρε Κανελλή, μοναχὰ σὰ ζήσει ἀρετὰ καὶ σὺν ἀποχτήσῃ τὴν πείρα τῆς ζωῆς, νὰ διαλέγῃ τὸ ἐπάγγελμα πού του ταιριάζει καὶ τὴ γυναικίαν πού θὰν του γίνῃ ἀληθινὰ σύντροφος καὶ ὄχι δεσπότης καὶ τύραννος!...

Κι ὁ Κανελλῆς, ἀλαφροσείνοντας τὴν οὐρὰ του, τοῦδειξε πὺς παραδέχεται τὴ γνώμη του.

(Ακολουθεῖ)

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

17

Μετὰ τὸ στενὸ τῆς Στραγγινῆς ἀνεβαίνεις πρὸς ἕνα χῆμα, ὅπου περιπῶν ἀρχίζει ἡ ζώνη τῶν ἐλάτων. Ὁ δρόμος, ἡ καλύτερη τὸ μονοπάτι εἶναι ὡς μονοπάτι ἀρετὰ πλάτνυ καὶ ἐφαλοῦ ὡς στὰ Ἀραποκέφαλα, ὅπου φτάνεις μὲ μισὴν ὥρην κατόπι. Λίγο ἔπειτα, ὅταν ἀρχίζει ὁ κατήφορος πρὸς τὸ Μπρουσσό, πρέπει νὰ ξεκαθαλιέψῃς. Στὴν ἀρχὴ ἡ σφάρα ὡς καμὰ ὥρα δρόμο εἶναι ὅτι λένε σὺρμα, πᾶει νὰ πῆ πολλὸ στενὸ, πατημένο στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὸ ἕνα πλευρὸ ἀνεβαίνει τὸ βουνὸ λιγὰν πλαγιαστό, μὲ τρόπο ὥστε δὲ μπορεῖς περθεῖν νὰ πιασεῖς, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο κατέβειναι ὀρθόκοφτο ὡς κάτου σὲ ἕνα φάραγγα βαθύ. Ἀναστραβοπατήσεις ἐδῶ, θὰ πέσεις, ὅσο μποροῦν νὰ γίνῃ, εἰκοσι ἴσως καὶ τριάντα μέτρα, κατακέφαλα ἀπάνου στὸ βράχιο πάτο, καὶ πιά δὲν ἔχει νὰ σηκωθεῖς. Τὴν ἀπογοητευτικὴν ὁμοίαν δὲν τὴν παρατήρησα τότες στὸν πηγάμι, γιατί ὁ καιρὸς εἶχε ὑγράνει, καὶ ὁ φάραγγας καταγνίστηκε ὡς ἀπάνου, ὅμοιος σὰ γιγαντένιος σωρὸς μπαμπάκι. Ἔτσι τὸ σῶμα τὸ περπάτησα ὀλότρελα ἀμέριστος, ἐγὼ πού ἀπὸ φυσικὸ μου τόσο ζαλιζομαι στὰ ὕψη, ὥστε καὶ σὲ μπαλκόνι ἀψηλούτικο βγαίνα μὲ δυσαρτέσκεια. Μήτε στὸ γυρισμὸ, ὅταν

ὁ καιρὸς εἶταν ἑστέρος καὶ τὸ φεράγγι θαρητὸ ὡς στὸν πάτο, φρικίασα τόσο ὅσο θὰ περιμένα, γιατί μόλις ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐρηγνῶν βωστικὲς ματιὲς πρὸς τὸ βάθος, βαδίζοντας μὲ τὸ μάτι στηλωμένο πρὸς τὸ ἔδαφος, προσεχτικὸς πού καὶ πὺς νὰ πατῶ. Εἶχα ὅμως ὅλη τὴν ὥρην κάπιο κίσημα ὑπόκοφης ἀνησυχίας καὶ σὰ νὰ μὴν εἶταν καλὰ στερεωμένο τὸ ἔδαφος κάτου ἀπὸ τὰ βήματά μου. Σὰ βγήκαμε ἀπὸ τὸ σῶμα — τότες στὸ γυρισμὸ — καὶ φάρδηνε τὸ μονοπάτι, εἶπε ὁ Κωστής: «Τώρα μπήκαμε στὴν ὁδὸς Πανεπιστημίου» καὶ πρόσθεσε ἄμα φάνηκε τὸ χῆμα «Νά καὶ τοῦ Γιαννίση».

Τόσο εἶναι στενὸ τὸ σῶμα, ὥστε δυὸ μουλιάρια ἀντιμέτωπα ἀδύνατο νὰν τὸ περάσουν, ὄχι θέβαικα φροτωμένα. Ἄν τύχαινε νὰ ἀντικριστοῦν ἐκεῖ μέσα, δὲν ξέρω πὺς θὰ ξέμπλεκαν, γιατί δὲν ὑπάρχει ἀρετὸς χωρὸς στροφῆς. Μὰ δὲν ἀντικρίζονται. Τὸ μονοπάτι βρασκεταὶ πολὺ πῶ κοντὰ στὸ Μπρουσσό καὶ ὀπίστω Ἀγρίνι ἢ καὶ τὴ Μαντάνησα, ὥστε, μὲ τὸ νὰ ξεκινοῦν ὄλοι οἱ ταξιδιώτες ἀπὸ τὰ διὰ τὰ ἄκρα γόλις χαρίζε, οἱ Μπρουσσιώτες περνοῦν τὸ σῶμα πολὺ πρὶν φτάσουν ἐκεῖ οἱ Ἀγρινιώτες.

Ὅσο ἐπικίνυνος κίαν φαίνεται ὁ δρόμος ἀφ' ἑαυτῶν μὲ τὸ τιποτένιο του πλάτος καὶ τὸ πλαγιὸν βάραθρο, δι' στυγίματα λέει δὲν τυχαῖνον. Τὸ δεκαπεντάβουνοτο ἑκατοντάδες τρέχουν οἱ προσκομητάδες στὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας τῆς Μπρουσσιώτισσας, μὰ δὲν ἀκούστικε λέει μήτε ἕνας κερμὰ φορὰ νὰ παραλάτῃσε. Ἐγὼ θὰ δίσταζα νὰ ξαναπερπατήσω τὸ σῶμα, ὥστόσο μὴν γεροντίσσα πού ἀπάντησα κατόπι στὸν Πηροσθά μὲ θεβρίωσε πὺς ἐκείνη παγαίνει στὸ πανηγύρι ταχυντὰ κάθε χρόνο, καὶ τὸ ἴδιο δίχως ἄλλο κίανον πολλοὶ μικρέμποροι. Στους ἀνθρώπους τοὺς ἀναθεμένους σὰ βουνὰ τὰ μονοπάτια, καὶ τὰ πῶ ἀνατριχιστικά, δὲν κίανον αἰσθησι. Εἶναι ζήτημα μισοῦ καὶ νέβρου, γιατί ἀληθινὰ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ βαδίσει ἰσόφροτα ἐντὸς στενότητος γοαμῆς.

Ἐνας ἀξιωματικὸς μοῦ δηγήθηκε πὺς μεταβαίνοντας ἀπὸ τὸ Καρπενησι πρὸς τὸ Ἀγρίνι, πέρασε τὸ σῶμα μας μὲ τὴν ὄρεινὴν του πυροβολαρχίαν. Ἀφ' ἑαυτῶν γίνετα ἴσως ἂν δὲν ἀκολουθοῦν ἀνάξια, μὰ ἐπρόσθεσε καὶ πὺς ὁ ἴδιος πρόβεινε ὅλο τὸ διάστημα κατέβη στὸ ἄλογό του, ἕνα τάχα πολὺ καλὸ ἄλλο. Κάτιο λάθος ὅμως κίανει, καὶ πρέπει νὰ πέρασε ἀνατολικότερα ἀπὸ τὸ μακρινότερο δρόμο τοῦ Ἁγίου Βλάση, πού καθὸς ἀκούο δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀπότομος. Ἄν εἶχε πάρει τοῦ Μπρουσσού τὸ δρόμο, τὸ πῶ πιθανὸ, ἴσως θέβαικα, εἶναι πὺς τὸ ἄλλο, μόλις ἐνωθε τὸν ἄδιο γόρο πρὸς τὸ φεράγγι, θὰ τρώμαζε, καὶ σιαξίμιον τὸ σῶμα δὲ σηκάνει μὲ τὸ σιαξίμιον ἀναπόφευγα τὸ ἄλλο θὰ γρημισοπακίζονταν κάτου. Ἀφ' ἑαυτῶν μὴ φορὰ σὲ ἕνα παραθεριστικὸ βουνὸ τῆς Ἰντικῆς, τὸ Μομπλέσουρ, βουνὸ πικνόφυτο. Διὰ μέσα τοῦ δίσου τρέχουνε δρόμοι ἀμαξωτοὶ μὲ μικρὰ ἐπίπεδα γυμνωμένα στὰ τέρατα, ὅπου ἕνα βράδυ οἱ παραθεριστάδες καὶ ἀναβαίνουνε. Σὲ ἐπὶ ἀπὸ τὰ ἐπίπεδα τὸ βουνὸ πέφτει ὀρθόκοφτο, καὶ σὰ 250 μέτρα. Ἐκεῖ λοιπὸν μὴ βραδιὰ βγήκε ἕνας Ἄγγλος καβάλα. Τὸ ἄλλογό του, ἄμα ἐνωσε τὸ χάος γύρω, σιαξίτηκε καὶ κάλωσε πὺς δεξιά, ὅπου θέλοντας νὰ ἀποφύγει τὸ βάραθρο ἔδωκε ἕναν πῆρο ἀριστερὰ καὶ τὸν καβαλάρη πῆγε κάτου τὰ 250 μέτρα. Τὸ πρῶ μὸλις βρέθησαν μέρη τῶν σκα-

λειτών, γιατί τὰ τσακάλια πήραν άμέσως μυρουδιά και ξεφάντωσαν με τὰ κατακοματισμένα κοριά.

Στὸ Μπρουσσὸ φτιάσαμε άφου εἶχε σκοτεινιάσει καλά, και τὸ στερνὸ κομάτι τοῦ δρόμου εἶταν άρκετὰ δυσάρεστο. Τὸ μουλάρι ἔβλεπε τὴ στράτα του περίφημα μέσα στὸ σκοτάδι, καθὼς και ὁ Κώστας, ὄχι ὅμως ἐγὼ — τὰ μάτια μου δὲν εἶναι δὰ πιά και τόσο καλά — ὥστε τὰ άνεβοκατεβάσματα τοῦ μουλαριοῦ με τὶς διαδοχικὲς ἔδαφινες άνωμαλίες ὅλη τὴν ὥρα με ξάφνιζαν, και εἶμιον άναγκασμένος νὰ βασιτεύμι γερά με τὰ διὸ τὰ χέριαστούσμαιόμῃπως πέσω πότε μπρούμινα πότε άνάσκελα. Δοκίμασα νὰ περπατήσω, μὰ χειρότερα, γιατί άδιάκοπα σκουνταρτα μέσα στὸ σκοτάδι. Ἐπρεπε νὰ εἶχαμε ξεκινήσει πολὺ κορίτερα από τὴ Μανιάνησα, ὅπως ἤθελε ὁ Κώστας, ὥστε νὰ φτάνωμε στὸ Μπρουσσὸ μέρα. Με τέτιον τρόπο τέλος ἤρθαμε ὡς στὴν άγορά τοῦ χωριοῦ, ἔστερα από κάμποση καλαπώρια. Ἐκεῖ με περιποιήθηκε φιλόξενο σπίτι του και μοῦ παραχώρησε θεριὸ και πωστρικό στρωσίδι ἕνας καλοκάγαθος χωριανός.

Πρὶν πλαγιαίσουμε, καθήσαμε, ὁ νοικοκύρης, ἡ γυναίκα του — ποὺ τὴν ἔλεγε, χαϊδεφτικὰ ὑποδέτω, μορη — και ἐγὼ μπροστὰ σὲ μιὰ καταδεχάμενη φωτιά και συζητήσαμε τὰ πολιτικὰ τῆς ἡμέρας· ὁ Κώστας, ὄντας νιάπαντρος, κοντὰ στὴ γνώση ἔγινε άφαντος. Ἐκεῖ ἔμαθα και τὴν ἱστορία τοῦ λάρβαρου καντοῦ. Ἐγὼ, μοῦ ξήγησε ὁ νοικοκύρης, καπνίζω ἕνα κουτὶ τοιγάρω τὴν ἡμέρα· από μιάμισο δραχμὴ τὸ κουτὶ κάνει 45 δραχμὲς τὸ μήνα, ποὺ θέλεις νὰν τὶς βρῶ; Ἐπειτα τί καιὸ κάνω κανενός; Τοῦ νὰ συμβιδάσει τὰ πράματα περιορίζοντάς τὸ κίνησμά του δὲν ἔβλεπε τὴν άνάγκη, άφου πίστεβε στὴ θεωρία πὼς δὲν ἄδικεῖς ἂν καταχράσασα τὸ κρῆτος. Ἐπαράλλαχτα τὴν ἴδια άρχὴ πρέσβεθε και ἕνας τηλεγραφετής, παιδικὸς μοῦ φίλος, και συμπαθητής, ποὺ πλέρωνε τὰ χρέη του ποὺ λένε τῆς τιμῆς, πάει νὰ πεί τοὺς χωροπαχτικὸς του χαμοῦς, από τὸ τρεπιὸ τοῦ τηλεγραφείου. Ὅταν φανερώθηκε τὸ ἔλλειμα, άναγκάστηκε νὰ άφτοξοριστεῖ στὰ ξένη, από ὅπου με παρακάλεσε νὰν τονέ συντρέω. Πὼς ὅμως μπορῶ, τοῦ άπάντησα, άφου άποδείχτηκες καταχραστής; Ἡ δικὴ του άνταπάντηση εἶτανε νόστιμη σὰν τοῦ Μπρουσιώτη. Πιὸς, εἶπε, ἔχει παρίπονο; Ἐγὼ ψαχὴ ποτές μοῦ δὲν καταχράστηκε· ἂν πήρα χρήματα, τὰ πήρα από τὸ δημόσιο. Ἡ θεωρία άπτη δὲν εἶναι άγνωστη και σ' ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, και ἕνός κοινωνιολόγος, Ἴταλὸς νομίζω, τὴ διατύπωσε ἐπιγραμματικὰ ἔτσι. Δὲ σὲ θεωρεῖ ἔνοχο ὁ νόμος δταν καταχράσει τὸ δημόσιο· σὲ θεωρεῖ δταν πιάνεσαι καταχραστής. Ἐν μάλιστα ὁ σφετερισμὸς εἶναι λυθρεμπορικός, ὄχι μονάχα δὲ νομίζεται από μερικὸς ἐπιλήρημος, παρὰ και κόσμος τοῦ τοῦ δ ρ ἄ ν (Θουκ. 1, 5), ὅπως ἄλλοτες τὸ ληστρικό ἐπάγγελμα. Στους Κορφοῦς, δταν μιὰ φορὰ ρώτησα ἕναν ὄηργό μου τί ἄλλη δουλιά κάνει, μοῦ άπάντησε φρουσιότατα και καιρωμένα «Σὰν τὸν πετρερά μου, λαθρέμπορος».

Τὴν κατόπι ἄδγη—24 τοῦ Σποριῶ—ξήμερωσε χαρὰ θεοῦ, και ἐκεῖ κατὰ τὶς ἑπτὰ ξεκινήσαμε γιὰ τὸ Καρπενῆσι. Μόλις προχωρήσαμε ὁμως λίγο δρόμο, άπάντησαμε ἕναν παπᾶ — εἶταν ὁ σχολάρχης τοῦ χω-

ριοῦ — ποὺ άνέβαινε από τὸ Μοναστήρι, και συλλογίστηκα πὼς καλὴ ἢ ἐφικαρία νὰ μείνω ἐκεῖ μιὰ σο μέρες και νὰ δῶ τὴ ζωὴ του. Ρώτησα λοιπὸν τὸ γέροντα ἂν μποροῦσε τὸ Μοναστήρι νὰ με φιλοξενήσει, και σὰ με θεβάωσε με πολλὴ φιλοφρόνηση πὼς και, ἄλλαξα δρομολόγιο και κατέβηκα ἐκεῖ. Καὶ χαίρουμαι, γιατί ἡ θέα του εἶναι μιὰ από τὶς πιὸ αφάνταστα μεγαλόπρεπες ποὺ εἶδα στὴ ζωὴ μου. Διπλῆ δὲ θυσίμαι νὰ εἶδα πιὸ μεγαλόπρεπη, και εἶδα ὄχι λίγες ἄξιοθέατες. Εἶναι χτισμένο στὴν πλαγιά γκρεμοῦ, και βλέπει κάτω πρὸς βαθὺ καταπράσινο φαράγγι με μούρμουρο ρέμα στὸν πάτο, νανουριστικὸ σὰ γιαγιᾶς τραγοῦδι, και πέρα νότια και βορινὰ βλέπει τὰ Ἄραποκέφαλα και τοὺς γκρεμοὺς τῆς Καλιακούδας με τὰ λαμπιδόμορφα και μεγάλα ἀθάνατα ἔλατα ποὺ σκαρφαλώνουν ὡς στὰ κορφοβούνια ἴσα ἄπάνου. Ἐδῶ φαντάζουμαι φώλιαζαν παλαιὰ οἱ ἀρκουδες και τὰ λιοντάρια τῆς Αἰτωλίας ποὺ μᾶς δηγάται ὁ Ἡρόδοτος. Ὅχι πὼς ἡ θέα ἔχει τίποτα πάρα πολὺ ἄγριο, ὅσο κι ἂν εἶναι οἱ γκρεμοὶ ὑπερβολικὰ άπότομοι, γιατί ἡ πρασινάδα τῆς χαρίζει ἕνα ὕφος πρόσχαρο και γελαστό. Καὶ πρέπει τὸ θέαμα νὰ εἶναι μαγεφτικότερο ἀκόμα από τὸ δρόμο τοῦ Καρπενησιοῦ ποὺ καβαλικεύει, τὸ Μοναστήρι, μὰ ἐγὼ δὲν ἀξιόθηκα νὰν τὰ δῶ δὲν μπορῶσε νὰ μὴν τῶχει άναποδιά, άφου ὁ πρῶτος μας τὸ πρῶτῃ ἔλαχε παπᾶς.

Τὸ χτίριο εἶναι παστρικό και καλοσυγύριστο, τόσο τὸ μέρος τῶν κελιῶν ὅσο και ὁ ξενώνας. Καλὸ και άφτό, γιατί δὲν εἶναι συνηθισμένο συστατικό κάθε μοναστηριοῦ. Στὸ Μέγα Σπήλαιο ὑπάρχει ἕνα μικρὸ σχολιό. Πιὸς εἶδε τέτια λέρα και άκαταστασία; Τενεκέδες ἔδῶ, πατσαβούρες ἐκεῖ, παλιόχαρτα, άσκούπιστο, παράθεση μαζὶ και κοιτώνας τοῦ δασκάλου με τὰ βρωμοπουκάμισά του παραταγμένα στους τοίχους σὰν πολεμικὲς σημαῖες παλαιῶν άγώνων. Πήγα νὰν τοῦ δανειστῶ ἕνα χάρτη, και άνοιξε τὸ συρτάρι τοῦ γραφείου του νὰ ψάξει. Θέ μου, τί εἶταν κείνο; Φανταστήκατε ποτές σας τῆς τρελῆς τὰ μαλλιά; Ἐφτό σᾶς δίνει μιὰ ἰδέα. Μῆτε ὁ δάσκαλος εἶταν καλόγερος. Ἐφτοὶ οἱ ἰδιόρρυθμοὶ καλογέροι δὲν ἔνοοῦνε σὲ τίποτα φιλότιμο νὰ καταγίνουν. Τὴν κατοικία, τὸ ψωμί, τὸ τυρὶ και τὸ λάδι τους νὰ πορίζονται από τὸ μοναστήρι. Καὶ ἔπειτα κοιτᾶζουν τὶς βιοτικὲς τους δουλιές. Με τέτιο σκοπὸ καλογερεύουν και ὄχι από θρησκευτικὸ ἔνθουσιασμό. Μιὰ φορὰ στὴν Κρήτη ρωτοῦσα ἕνα καλογερόπουλο νεόφωτο διάφορα γιὰ τὰ μοναστηριακά του περιστατικά, ὄχι με σκοπὸ νὰ τὸν πειράξω, ἄλλὰ ἀθῶα, γιὰ νὰ πληροφορηθῶ. Σὲ μερικὰ μοῦ άπάντησε, ἄλλα δὲν ἤξερε, και τότε μοῦ εἶπε: «Δὲν γνωρίζω καλά, κύριε, ὅτι ἤρχισα καλογερικὴν ἐργασίαν». Ἐτσι ἔνοοῦν οἱ ἰδιόρρυθμοὶ τὴν καλογερικὴ—εἶδος μπακαλοσύνης.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΑΠΟ Τ' ΑΜΑΡΤΩΛΑ

ΘΛΙΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Στό νεανικό της πρόσωπο ο χειμώνας και ο πόνος στήσανε χορό. Και κάπου κάπου ένας αναστεναγμός σά θλιβερή νότα ακούεται. Η θλίψη — ευγενική διαμνηστρία — καθρεφτίζεται στο πρόσωπό της. Τα φιλιά του είναι θεριά, όχι από αγάπη, αλλά από την ενοχή. Η καλοσύνη του εκδηλώνεται κάθε μέρα περισσότερο συγκινητική, γιατί και το παραστοχάσμα του τον κρατεί δεμένο με χίλιες αλυσίδες στο πλευρό της αμαρτίας. Κάθε αγάλισμα της γυναίκας του είναι και μία φωνή συγγνώμης. Όταν είναι κοντά της, αισθάνεται όλο το κακό και όλο τον όλεθρο. Μά όταν αντίκρύξει το τρελό του πθος αιχμαλωτίζεται απελπιστικά. Και η θλιμένη του γυναίκα μένει σά μια άπραξη τρυγική γύρω στην αμαρτωλή ζωή του.

— Σ' αγαπώ, της είπε μία μέρα ερωταστική. Και εκείνη του απάντησε πονηρά και με προσποιητό φόβο:

— Σώπα και θά σ' ακούσει Ήκείνη!

Πόνος και αγάπη, πόθος και λυσσαλέα ήδονή του τρικυμιάζουνε την ψυχή. Προσεύχεται σ' ένα νκό οικογενειακό κ' έπειτα σέ λίγο θυμιατίζει την ψυχή και τη σάρκα του με ό,τι ή αμαρτωλή του αγάπη επιθυμεί. Σκέψη, καρδιά και σάρκα τὰ έχει αποσυνθέσει το τρελό πάθος, το άνικητο, φριχτό και αγαπημένο. Κάθε σταθερότητα και κάθε λύπη γιά τον οικογενειακό ναό θυμιατίζεται στην άνάμνηση μιᾶς οργανιστικής νύχτας.

Οι ήθικολόγοι ἄς ξέρουν ν' αντίκρύσουνε τη σπαρταριστή ζωή ξεπλωμένη άπάνω στο μαρμαίρινο τραπεζι, ολόγυμνη, ολόσαρκη, συμπίσιο μιᾶς ανατριχιαστικής και μεθυσομένης ώρας. Έχει άπάνω ελίσσεται σάν φίδι έρεθισμένο, και θά δαγκώσει στην κρίσιμη ώρα μέ τὰ μάτια, μέ τὰ δόντια, μέ τὰ χείλια, μέ τή σάρκα. Γλυκό δηλητήριο θά ρεύσει σέ όλες του τίς φλέβες και το λίγνο βογγητό θάκούσει όταν τὸ γυναικείο φίδι κοιλονισαστεί σάν αλυσίδα σκλάβου στο κορμί του.

Ἄς ξέρουν οί άντρείοι και οί δογματικοί νά πλέψουνε και νάσ... ριθεύνε. Γιὰ σταθερὸν μπροστά σ' ερτή την κόλαση προσεχτικοί, τρομαγμένοι, θά αποκαλωφθούν και θά χειροκροτήσουνε τὸν απελπιστικό σαρκικό άγώνα.

Και νά ὁ αδύνατος και ὁ αιχμαλωτισμένος γυρίζει σὸν οικογενειακό ναό μέ βούλες μαυροκόκκινες άπάνω από τὸ σκέπασμα τῶν κουρασμένων του ματιῶν, μέ σημάδια μελανὰ άόφραγτου φιλήματος στο λευκό κορμί του, μέ τὰ μάτια θολά και τὰ πόδια τρεμαμένα...

Ένα ανθρωπινό κτήνος σακατεμένο από τὸ πάθος και την αδυναμία ζητάει άνάπαυση και θεραπεία σὸν οικογενειακό ναό. Και ή θλιμένη του γυναίκα δέχεται τὸν άρωστο, ύπομονετικά του πλένει τίς πληγές και τὰ μελανὰ σημάδια — φαρμακερές βελόνες κ' αίχμηρά καρφιά πού άγγίζουνε στο βάθος τῆς μαρτυρικής καρδιάς της.

Μιά Κίρκη και μία Καλοσύνη αποτελοῦν τὸ πρόβλημα τῆς μελλοντικής ζωῆς του. Είναι ένας θαυμαστός και εὐτυχισμένος τύραννος εκείνος πού θά μπο-

ρέσει νά υπατάξει τόσο τρυγικά και τόσο ώραιο τὸ αμαρτωλό πάθος και την ευγενικά θυσία.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Θάρθει μεγάλοπρηπι, αμείλιχτα, στυγνή, άφρονη, θαρρολέα. Τὴ βλέπω και την αισθάνομαι. Κάθε μέρι με παλιορκεί και με περισφίγγει. Τὸ λεπίδι της λάμπει εκτυφλωτικά μέσα στο πυκνὸ σκοτάδι. Ἀπειλητικά άνεμίζει τὸν κεραυνὸ της, προειδοποιητικά μέ κιάει νά φύγω και νά παραιτηθῶ από τὸν άγώνα και την άφοσίωση.

Μά μένω άκίνητος και σταθερός στο πλευρό της, έτοιμος νά δεχτώ κάθε τιμωρία. Δεν είσαι εσύ μονάχα — ὁ κίνδυνος — πού με συμβουλεύεις νά προφυλαχτώ. Κι αυτή, πού με τὰ γαμφιά νύχτα της ξεροίωσε την εύκολοσυγκίνητη καρδιά μου, τὸ λέει έγωιστικά και έγκληματικά:

— Φύγε!

Μά πού νά πάω χωρίς τὸν λαχταριστό μου πόθο; Κτήνος νά γίνω και νά κινούμαι άσκοπα, ενοχλητικά άσυγκίνητα;

Και ξερομάτωτος θά παλεμήσω θαρρακισμένος μέ τὸν πόθο, τὸ μίσος, την αγάπη και την εκδίκηση. Δεν αϊχμικωτίσθηκα γιά νά τραπενωθῶ. Δεν παραδόθηκα σὰ χείλια της γιά νά φύγω έπειτα σάν κλέφτης κι άρνηστής.

Θά μείνω εδῶ και θά περιμένο τη μοιραία ώρα αλόγιστος κοιτάζοντας πάντα την ολόφωτη λαμπάδα τῆς ψυχῆς μου. Ένα είναι τὸ φῶς και μία ή καταστροφή. Ἄρκει νά τὸ βλέπει κανένας την ώρα του τρυγικού άφανισμοῦ και νά τὸ σήσει μέ την χιλιόπνη και πλίπνη κραυγή του...

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΘΥΣΙΑ

Ὁ πνευματικὸς άνδρὸς δόθηκε στη δικαιοσύνη. Κοῖνο άμόρανο τὸν έξωραγήοισαν. Οί ευάπιστοι τὸν άγοράζουνε και τὸν διπλοδιαβάζουν μέ θρησκευτικό πάθος και εύλάβεια. Μιᾶς ιερῆς στιγμῆς γέννημα καθρεφτίζει τὴ ζωή ενός κόσμου. Ὅσοι πάσχουν και ἄσοι αγαποῦν θάβρουνε σὸν πνευματικό μου άνδρὸ την παρηγορία. Δεν κρύβει την πικρή αλήθεια οὔτε τὸ δρόμα πού συγκλονίζει την ψυχή. Είναι ὁ χρυσάλλινος καθρεφτης τῶν Βασάνων και τῶν πόνων.

Μά ποιά άμοιθή μπορεί νά ξεγορίσει τὸ τρυφερό και εὔρωστο παιδί τῆς φαντασίας; Είναι ανεγχιμητο κι άπλόρωτο, κι άποιοις τὸ τιμολογήσει είναι ένας κοινὸς και χυδαῖος γυρολόγος.

Έτσι, χωρίς συγκίνηση, πήρε ὁ ποιητής τὸ γοῆμα πού τοῦδωσε ὁ άγοραστής και πήγε στο συμπίσιο τῶν γυναικῶν τῆς νύχτας. Γι αὐτὸ μονάχα δέχτηκε την πληρωμή, γιά νά προσφέρει την πνευματικά θυσία του στο τρελό πάθος και την άόφραγη επιθυμία μιᾶς τυχαίας γυναίκας, πού είναι δική του μία στιγμή, μιάν ώρα, μία νύχτα...

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

Ίδιοκτήτης και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Έκδοτής και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάχτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΑΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα δρ. 25 το χρόνο.
 > 13 το εξάμηνο.
 > 7 το τρίμηνο.
 Γιά την Αγγλία και Αίγυπτο £ 1 το χρόνο
 £ £ 0,10 το εξάμηνο
 Γιά την Αμερική \$ 5 το χρόνο
 \$ 3 το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΛΑΒΑΜΕ ένα συγκινητικό άρθρακι που έχει τίτλο «ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ». Με το άρθρακι τους αυτό τα χρυσά παιδιά, που υπογράφονται «ως μέλη της Έπιτροπής» εκφράζουν τη λύπη τους, τη βαθιά τους λύπη, για την άγρια, άδικη και συστηματική επίθεση που έγινε τώρα τελευταία κατά του «Νουμά» και δηλώνουν **επίσημα και απερίφραστα** πώς το αξιοπρεπο φέροισμο του Ταγκόπουλου στο ζήτημ' αυτό τους κατασυνκίνησε κ' έτσι τον επιδοκιμάζουν. Τα παιδιά μίς παρακαλούμε να δημοσιεύσουμε τη διαμαρτυρία τους αυτή. Αυτούμαστε που δεν μπορούμε νάν τα ειχαριστήσουμε. Θα κρατήσουμε το δρόμο που χαράξαμε από την άρχη θεωρώντας άρκετη απάντηση το άρθρο του Παρορίτη που δημοσιεύτηκε στο περασμένο φύλλο και που το υιοθετεί ως απάντηση άτομική του κι ο Ταγκόπουλος.

ΓΙΑ την άργητα του σημερινού φύλλου του «Νουμά» δέ φταίει ούτε ο ιδιοκτήτης του ούτε οι ταχυτικοί συντάχτες του. Η ύλη δόθηκε στην ώρα της, μα κάτι τυπογραφικές αναποδιές (όλες οι λογής αναποδιές καθώς και όλα τα τυπογραφικά λάθη φορτώνονται πάντα στη ράχη των τυπογράφων!) χασομερήσανε την έκδοση του φύλλου τούτου, όπως μπορεί, οι ίδιες αναποδιές, να χασομερισουν και την έκδοση των δυο ακόμα φύλλων που είναι υποχρεωμένο να βγάλει το «Αθηναϊκό Βιβλιοπωλείο» το «Σεπτέμβρη». Από την πρώτη του έρχομενου Οκτώβρη που ο «Νουμάς» θα βγαίνει από τον ιδιοκτήτη του κι από τους ταχυτικούς συντάχτες του, θα φροντίσουμε το φύλλο να βγαίνει ταχτικά, στην ώρα του, κ' έτσι να μίν ξαναγίνουν αυτά τα χασομέρια που κλονίζουν σημαντικά την πίστη νύ φύλλου.

ΜΑΖ με άλλα διαλεκτά δημοσιεύματα που φιλάει για την καινούρια λογοτεχνική περίοδο του «Νουμά», είναι και μιὰ σειρά καινούρια τραγούδια του Άγρινωτή ποιητή Κίμωνα Γαλάζη. Ο Γαλάζη δημοσίευσε τραγούδια του στα πρώτα

χρόνια του «Νουμά», κ' έρχεται τώρα, ύστερ' από χρόνια, να μίς ξαναφέρει, με τους καινούριους «Ριθμούς» του, τα λεβεντοτάγουντα της Ρούμελης. Έλπίζουμε κ' ερχόμαστε ο Γαλάζης να μίς φέρει το Μάξιμο Λόφο και τους άλλους Άγρινωτές ποιητές που στολίζουνε τα τραγούδια τους τους παλιούς τόμους του «Νουμά».

ΑΠΟ το περασμένο φυλλάδιο του «Mercure de France» (άρθρ. 556) άρχισεν ο Ψυχάρης να δημοσιεύει, μεταφρασμένο στα Γαλλικά, το άθνατο ρομάντζο του Ζωί κι Άγάτη στη μοναξιά με τον τίτλο: «Le Solitaire du Pasifique». Ήσμε τώρα (φύλλ. 556 και 557) έχει δημοσιεύσει 11 κεφάλαια.

ΗΛΕΧΤΡΑ

Στη δεσποινίδα *Ήλέκτρα Τέτση*

„Ιδετε ταδ' έργα χρόνια μισρά
 δίγωνα σώματα εν γυφοί κείμενα...
 (Ήλέκτρα, Εύβοϊκή στιχ. 1170-1180)

Στ' άνάχτορα του Αίγιου μια νέκρα βασιλεύει
 Τά δέντρα αναταλάζονται απ' το φιλί του μπάτη
 Αμυλοκοπάει στον ουρανόν ολόγιομη ή Έκάτη
 Κάποιους νεκρούς να πάρει λές ολόγωνα γυρεύει.

Η Ήλέκτρα με λυτά μαλλιά που ο μπάτης τα χαιδέυει
 Στο περιστύλι κίθεται με βουρκωμένο μύτι
 Κάποια όράματα, απ' του νού τη στρίγγλα φρεναπάτη,
 Νά όργιάζουν ολοτόγωνα, σιμά της, άγναντεύει.

Και βλέπει εκεί τον Αίγιστο σφαγμένο και κοντά του
 το σώμα της κακούργας της μητέρας να σταράζει
 Με θολωμένη τη ματιά σχώρο σα να κράζει...

Τρόμο βαθύ σκορπάει ή σπηγή σ' αυτή του όραμάτου
 τη νάρκη άποτινάζοντας άκούει να φτερουγίζει
 Πνοή ψυχών τριγύρω της το αίμα μέσα άχνίζει...

Χίος, Μάης 1921

ΑΗΜ. Α. ΚΑΟΥΒΑΣ

«ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΑ»

ΟΡΧΗΣΤΡΙΔΑ

Τ' άτσάλενα νετρα μας, πόθε, λαχταρίζουν
 της ξανθιάς ροδοπόδης το πυρό κορμί.
 Τα γραφτά μελιχρσα ζελή της άνθίζουν
 και ζητούν το φίλημα με μιὰ λίγνα ομή.
 Μπρός μας κισσοστέφανη, μαμαροτραχήλα,
 με τους χρυσοκίτρινους τους καρπούς γυμνούς
 πάγκαλλο άφρογέννημα—ζώνη ανατογίλα
 τρέχει μές στη σάρκα μας, ως στους Σελήνους.
 Το κορμί χλιόκαλο μόσκου μυροφόρι
 βύκος αλαβάστρινος, ροδοθησαυρός.
 Ροδοσκάνει υπέρκαλος, στο ξανθό της θύρι,
 ένας Ύπερίονας χρυσοπορφύρος.
 Τα μενεξεδένια της ποδολαγγεμένα,
 ως κρατούν μισόσφαλα τα μαβιά φτερά,
 πλένε σε ήδονάθια ρωτοπλανεμένα
 σα λωιάνθια ράθυμα σ' ήδονής νερέ.
 Πάνω απ' το κεφάλι της πέπλους άνεμίσει
 κροκοτούς μετάξινοους, άφροφορεσιά.
 Με το όροσανθόνερο τη γλυκοραντίσει
 ο Συμποσιάτορας μάχονογλασιά.
 Στο χορδ της Έφροσος το κορμί της τρέμει
 σα Ναρκισσοσούλουδο σόχτοποταμιά,
 που τ' αναταλάζινε ως όρομοδν οι άνέμοι
 μές στου δειλινόγλωμου τη μουγγή έρημιά.
 Στην καρδιά ξεχύλιες, ήδονή, τα ρίγη
 και τα σιδεροσκλήρη στήθια πλυμμηροδν.
 Το σπιθάτο γάιμα μας πυρωμένο πνίγει
 τα κορμιά μας τύτονα που σε λαχταροδν.

ΑΛΕΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ

Ο ΚΑΛΟΣ

Ο Σωτήρης, με τὰ ρούχα τῆς δουλειᾶς στὴ μαγάλη, γύριζε στὸ φαχικό του τρεχάτος. Εἶχε πού εἶχε φύγει τελευταῖος ἀπὸ τὸ γιαπί, πού δούλευε, ἔπειτα, καθὼς πέραγε ἀπὸ τοῦ κυρ-Ἀλέκου, τὸν εἶχε ἰδεῖ κάποιος ἀπὸ τὴν παρέα καὶ τὸν εἶχαν φωνάξει νὰ πουν κανένα ποτηράκι καὶ νὰ πουν καὶ κανέν' ἄστειο, ἔτσι γιὰ νὰ διώξουν τὴν κούραση τῆς ἡμέρας καὶ νὰ πᾶνε γιὰ φαί με περισσότερη ὄρεξη.

Τὸ αὐγουστιάτικο φεγγάρι ἔκανε τὴ νύχτα μέρα με τὸ γαλατένιο του φῶς. Ἡ Ἀθήνα φαινόταν, τὴ βραδνὰ ἐκείνη, ντυμένη στάσπρα τῆς. Κανένα φανάρι δὲ λένιαζε με τὴν κίτρινη φλόγα του τὸ καθαρό τῆς φῶσμα. "Ἐν' ἀπαλὸ μελτεμάκι πέραγε καὶ δρόσιζε τὶς κοπέλες πού καθόνταν στὶς ξώπορτες καὶ στὰ παράθυρα.

Ο Σωτήρης, ὅσο πήγαινε, βιαζόταν περισσότερο, ἔτρεχε σχεδόν, λὲς καὶ κυνήγαγε τὸν ἴσκιο του στὸ δρόμο καὶ στὰ πεζοδρόμια. Βιαζόταν νὰ φτάσει στὸ σπίτι του, πρὶν καθήσουν στὸ τραπέζι. ἤξαιρε ὁ κακομοῖρης πῶς, ἂν ἤθελε νάχει μερικὸ ἀπὸ τὸ φαί, ἔπρεπε νὰ εἶναι κ'εἰ στὴ μοιρασιά. Εἶταν πολὺ μαλακὸς ὁ Σωτήρης κ' οἱ δικοὶ του τὸν εἶχαν λίγο παραπεταμένο. "Ἄν δὲν ἄφιναν τοῦ Σωτήρη φαί, δὲ θὰ χάλαγε ὁ κόσμος. Μὲ μιὰ ντοματίτσα καὶ με λίγο τυρὶ, μποροῦσε νὰ περάσει τὴ βραδνὰ του. Δὲ θάλεγε τίποτα, δὲ θὰ φώναζε...

Ἐπιτέλους, ἔφτασε στὴ γειτονιά του καὶ τότε μόνο λιγύστεψε τὴν τρεχάλα του. Ξεχώρισε τὴ μάννα του ἀπὸ μακριὰ νὰ κάθεται στὴν ξώπορτα μ' ἄλλες γειτόνισες κ' ἤσυχασε. Ἀκόμα δὲ θάχαν ἔρθει τὰ δέρφια του καὶ δὲν εἶχε μπεῖ μέσα νὰ τοὺς σερβίρει.

Ἐβγαλε τὸ σκούρο του μαντήλι, σκούπισε τοὺς ἰδρώτες ποῦτρεχαν ἀπὸ πάνω του, ἀνασήκωσε τὰ ρούχα πού εἶχαν κατέβει λίγο ἀπὸ τὴ μαγάλη του κ' ἄρχισε νὰ σφυραῖ ἕναν παλιὸ σκοπό. "Ἄ, ὁ Σωτήρης εἶχε ἀνοιχτὴ καρδιά, εἶταν ἀλέγρος ἄνθρωπος!

— "Ἐ, κυρ-Σωτηράκη! τοῦ φώναξε μιὰ φωνὴ ἀπὸ τάντικρονὸ πεζοδρόμιο. Οὔτε μιὰ καλησπέρα δὲ μᾶς λές!

Εἶταν ἡ κυρὰ-Χρυσούλα ἀπὸ τὸ παραθύρι τῆς. Τὸ σπίτι τῆς, ἔτσι ὅπως εἶχε ἀπὸ πίσω τὸ φεγγάρι, δὲν καλοφαινόταν μέσα στὸν ἴσμιό του, κὶ ὁ Σωτήρης δὲν εἶχε δεῖ ἀμέσως τὴ γειτονιά του.

Σταμάτησε λοιπὸν, σήκωσε λίγο τὸ κεφάλι, — ἡ κυρὰ-Χρυσούλα καθόταν στὸ μεσαῖο, — καὶ καλησπέρισε.

— Δὲν ἔρχεσαι καὶ κοντήτερα; τοῦ πρότεινε κείνη.

— Μετὰ χαρᾶς σου, ἀποκρίθηκε πρόθυμα ὁ Σωτήρης.

Καὶ κατέβηκε τὸ πεζοδρόμιο, πέρασε τὸ στενὸ δρομῖκο, ἀνέβηκε στὸ ἀντικρονὸ καὶ στάθηκε κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό τῆς.

— Καλησπέρα κ' ἀπὸ δῶ!

— Καλησπέρα σου! τοῦ ἀνταπόδωσ' ἐκείνη. Μιὰ, μιὰ πού ἤρθες ὡς ἐδῶ, δὲν ἔρχεσαι κὶ ἀπάνω; Ἐλα, θέλω νὰ σοῦ ζητήσω καὶ μιὰ χάρη.

Ο Σωτήρης δὲ θὰ τῆς χάλαγε τὸ χατήρι καὶ θάνεβαινε. Μὰ ὁ φόβος μὴν, πὲς τὸ ἕνα, πὲς τὸ ἄλλο, ξεχαστεῖ, στρογγυλοκαθήσει καὶ στὸ ἀναμεταξὺ ἔρθουν τὰ δέρφια του καὶ γίνει ἡ μοιρασιά τοῦ φαγιοῦ, δὲν τὸν ἄφησε.

— Θάρχόμουνα, κυρὰ-Χρυσούλα μου, τῆς ἀρνήθηκε, μὰ φοβᾶμαι μὴ μοῦ κρεμάσουν τὸ κουτάλι. Πές μου τί θές καὶ σάκούω κὶ ἀπὸ δῶ.

— Ἄς εἶναι, συμφώνησ' ἐκείνη. Δὲν εἶναι σπουδαῖο ἕνα σουρατάκι ἴθιλα νὰ μοῦ βάλεις, καημένε, σὲ μιὰ πόρτα. Ἐσὺ ξέρεις κὶ ἀπ' αὐτά. Δὲν εἶν' ἔτσι;

— Οὐ! Ἄπ' ὄλα ξέρω γῶ! ἀποκρίθηκε ὁ Σωτήρης περήφανος. Μένε ἤσυχη. Αὔριο πρωτὶ-πρωτὶ νάσαι ξύπνια νὰ περάσω νὰ τὸ βάλουμε, πρὶν πᾶω στὴ δουλειά. Εἶναι τίποτ' ἄλλο;

— Ὅχι, κυρ Σωτηράκη μου! Σ' εὐχαριστῶ.

— Νῆταν κὶ ἄλλο! Καληνύχτα καὶ καλὴν ὄρεξη!

— Παραμοίως!

Στὴν ξώπορτα περίμενε τὸ Σωτήρη ἄλλη γειτόνισα. Αὐτῆς εἶχαν ἀνοίξει οἱ ποντικοὶ κατὶ τρύπες στὴν κουζίνα τῆς, ἀπ' ὅπου ἔβγαιναν τὴ νύχτα καὶ δὲν τὴν ἄφιναν νὰ κλείσει μάτι. Τὸν παρακάλεσε λοιπὸν νὰ φέρει λίγη λάσπη ἀπὸ τὸ γιαπί καὶ νὰ τὶς τῆς κλείσει.

— Καλά, κυρὰ-Κατίνα μου! τῆς ἀποκρίθηκε ὁ Σωτήρης. Δὲν εἶναι σπουδαῖο πράμα γιὰ νὰ με παρακαλᾶς. Αὔριο, τέτια ὥρα, θὰ τὶς κλείσουμε τὶς τρύπες. Εἶσ' εὐχαριστημένη;

Καὶ στὰ χεῖλια του ζωγραφίστηκε ἕνα ἀγαθότατο χαμόγελο. "Ἄ, ὄλα κ' ὄλα! Ὁ Σωτήρης δὲ χάλαγε κανενὸς τὴν καρδιά! Τέτιος ἄνθρωπος εἶταν αὐτός...

Μιὰ φορὰ, στὰ δεκαεννιά του χρόνια, ἀγάπησε ὁ Σωτήρης ἕνα κορίτσι. Εἶταν γειτονοπούλα του καὶ τὴ λέγανε Λουκία. Τὴν εἶχε ἀγαπήσει πολὺ, μὰ τόσο πολὺ, πού μπόρεσε καὶ νὰ ξεστρώσει τὴν ἀγάπη του. Γιατὶ ὁ Σωτήρης ἀπὸ μικρὸς εἶταν ντροπαλὸς κὶ ἀκόμα δὲν εἶχε λευτερωθεῖ ἀπὸ τὴν παιδιότητα αὐτῆς ντροπῆς. Βάλτε λοιπὸν με τὸ νοῦ σας πόσο πρέπει νὰ τὴν ἀγάπησε τὴ Λουκία, γιὰ νὰ καταφέρει νὰ τὸ πει καὶ τῆς μάννας του. Τὰ χρόνια του γιὰ παντρεία δὲν εἶταν βέβαια. Οὔτε ἡ κατάστασή του. Σήμερα εἶχε νὰ φάει κὶ αὔριο δὲν εἶχε. Προχτὲς ἀκόμα εἶχε πετάξει τὸ πηλοφόρι ἀπὸ τὴν πλάτη του. Μὰ ἡ ἀγάπη τὰ βλέπει ὄλα ρόδινα καὶ καλὰ κ' ἡ μάννα τοῦ Σωτήρη δὲ μπόρεσε νάντισταθεῖ στὴν ὁρμή τῆς.

Πῆγε λοιπὸν στὴ μητέρα τῆς Λουκίας, τῆς ἰσόρησε τὸν καημὸ τοῦ γιου τῆς καὶ τῆς ζήτησε τὴ γνώμη τῆς. Ἐκείνη δὲν εἶπε οὔτε ναί, οὔτε ὄχι. Μόνο τὴν ὄρκισε νὰ μὴ μάθει τίποτα ὁ κόσμος. Ἐπρεπε νὰ δοῦνε πρῶτα. Τὸν ἀγάπαγε τύχα κ' ἡ Λουκία; Τὸν ἤθελε; Ἐδῶ εἶταν!

Ὅταν ἄκουσε ἡ Λουκία πῶς τὴν εἶχε ἀγαπήσει ὁ Σωτήρης καὶ πῶς τὴν εἶχε ζητήσει κιόλα, ξεράθηκε ἀπὸ τὰ γέλια. Μπρὲ ἄμάν, μπρὲ καλὴ μου, μπρὲ κακὴ μου, σιγότερα μὴ τὸ μυριστεῖ ὁ κόσμος τίποτα!

— Τὴν εἶχε ζητήσει γιὰ γυναῖκα του! Ποιὸς; ὁ Σωτήρης! ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ἡ κοπελιά καὶ ὄς του γέλια. Χά! χά! χά!

Ὁ Σωτήρης περισσότερο ἄσκημος εἶταν ἀρὰ ὁμορφος. Κοντόχοντρος, μελαχρινός, με μύτη κοντὴ καὶ μακριὰ κὶ αὐτιά μεγάλα. Σαγόνι μακρὸ καὶ τετραγωνικό, σὰν ἄμῶνι. Δόντια πλατὰ, ξεπεταγμένα λίγο στὸ ἀπάνω χεῖλι. Τὸ μόνο ὄρατο τοῦ προσώπου του εἶταν τὰ μάτια του. Μεγάλα δὲ μποροῦσε νὰ τὰ κεί, οὔτε βλαφάρης μα-

κινές είχαν. Κι αυτά άσκημα θα ήταν σαν όλα του τάλλα, αν τους έλειπε ή άδωά εκείνη γλώσσα, ή αγαθοσύνη του ματιού του μικρού παιδιού... Άλήθεια, τα μάτια και το γέλιο του ήταν ή ίδια ή καλωσύνη. Το γέλιο του! Ποτέ δε θάκούστηκε πιο αγαθό γέλιο.

Αυτά όλα είδε μιá στιγμή ή Λουκία και τής φάνηκε τόσο άστεία ή πρόταση του Σωτήρη. Νά πάρει το Σωτήρη αυτή, ή πιο όμορφη κοπελιά τής γειτονιάς. Όχι δά! Το πολύ-πολύ να τόν παίρνει για άσπριτζή στο σπίτι της, —γιατι ό Σωτήρης, μ' όλο που ή τέχνη του ήταν χτίστης, έλεγε πως ήξαιρε και τόσες άλλες τέχνες, που μόνος του μπορούσε να σοϋ φτιάξει ολάκερο σπίτι, —να τόν παίρνει λοιπόν για άσπριτζή, για νακούει καμιά κουταμάρα του και να γελάει. Ό Σωτήρης, καλέ; Το φύσαγε και δεν κρύωνε. Μά θα γέλαγαν μήνες με την ιδέα, που του είχε περάσει! Κι άκράτητη έτρεξε στις γειτονίες να τους αναγγείλει τη μεγάλη τύχη, που τής παρουσιάστηκε. Άκόμα και στη μητέρα του Σωτήρη θάθελε να πάει. Μά σ'αυτήνε πρόφτασε και πήγε ή μητέρα της.

Έκείνη, να λέμε την άλήθεια, φχαριστήθηκε που ήρθε έτσι το πράμα και το όχι δεν τάκουσε ό γιός της απ' αυτήν. Καλλίτερα. Μά το παιδι δεν έπρεπε να μάθει και την αίτία, μ' άλλα λόγια πως δεν τόν ήθελε ή καπελιά για την άσκημια του. "Α, όχι! Μπορούσε να το πάρει κατάκαρδα και να μαραζώσει. Και βασάνιζε το μυαλό της τι ψέμμι να βρει να τού πει.

Μά ως το σούρουπο ή Λουκία είχε σκοπίσει το νέο σ' όλη τη γειτονιά και σ' όποιον άλλον έτυχε να δει και να ξαίρει το Σωτήρη Κ' ή κουβέντα τής ημέρας εκείνης ήταν το προξενειό του Σωτήρη στη Λουκία.

"Ετσι, αν δε μάθαινε ό Σωτήρης από το σπίτι του το λόγο, που έκανε τη Λουκία ν' άρνηθει θά τόν μάθαινε απόξω.

"Όπως κι έγινε.

Τό βράδυ, γυρίζοντας ό Σωτήρης από τη δουλειά, βρέθηκε, χωρίς να το θέλει κι αυτός, πίσω από δυό γειτονιές του. Είχαν πάει να πάρουν το βραδινό τους κρασί και γύριζαν τώρα με γεμάτα τα μισοκαδιάρια μπουκάλια τους. "Ετσι όπως ήταν γυιές, χούφταλα, βαριάκουγαν κ' οι δυό και για να συνεννοούνται, έπρεπε να φωνάζουν λίγο. Και στην κουβέντα τους πήγαιναν κ' έρχόντουσαν τα όνόματα του Σωτήρη και τής Λουκίας. Είλε πάει, βλέπετε, όπως σ' όλη τη γειτονιά, και σ' αυτές ή Λουκία.

Ζύγωσε λοιπόν ό Σωτήρης περισσότερο κ' έγινε όλος αυτιά. Και δεν άργησε να καταλάβει.

"Όστε ή Λουκία δεν τόν ήθελε. "Όχι γιατί ήταν φτωχός, μικρός, ίσως κι άμυαλος. Γιατι είχε μητέρα, που μπορεί να γινόταν κακιά πεθερά. "Όχι. Τίποτ' απ' αυτά. Άλλά δεν τόν ήθελε, γιατί ήταν άσκημος! Κι άπελπιστηκε ό κακόμοιρος, γιατί ή άσκημια είναι πράμα που δε διορθώνεται.

Κι αφού έπνιξε την άγάπη του, ρίχτηκε σε σολογή. Είταν άσκημος λοιπόν. Κ' ή άσκημια του βέβαια που θα ήταν βάρος στους ανθρώπους. Γι' αυτό έπρεπε κι αυτός να είναι πολύ καλός μαζί τους, μα παρα-πολύ καλός. Γιατι κι αυτοί θα ήταν πολύ καλοί, για να υποφέρουν την άσκημια του, χωρίς να τούχουν πει λέξη ως τώρα. Μη βλέ-

πεις που του τώπαν σήμερα. Δεν ήταν το ίδιο πράμα. Σήμερα τους είχε ζητήσει κάτι άδύνατο, κάτι που δε μπορεί να το δώσει ούτε ή μεγαλύτερη καλοσύνη. Τους είχε αναγκάσει να τού το πούνε. "Επρεπε λοιπόν την όμορφιά, που δεν είχε καθόλου, να την αντικαταστήσει με καλή καρδιά, που είχε και παραιίξε.

Κι άλήθεια, ή άγάπη που είχε ό Σωτήρης για όλους τους ανθρώπους από φυσικό του, έγινε δέκα, εκατό φορές πιο μεγάλη. Δυναμώσε από την άγάπη, που νόμιζε πως ήταν υποχρεωμένος ναχει για τους ανθρώπους, μεγάλωσε κ' έγινε άπεραντη, άπειρίστη, άγάπη χριστιανική. Κ' ή γλώσσα, ή αγαθοσύνη των ματιών του έγινε κι αυτή πιο μεγάλη. Το ίδιο και το γέλιο του.

Άπό τότε ό Σωτήρης ήταν ό πιο καλός άνθρωπος του κόσμου.

"Άλλη μιá φορά άγάπησε ό Σωτήρης. "Εννιά ολάκερα χρόνια ύστερ' από την πρώτη του άγάπη. Μά μέσα στα έννιά αυτά χρόνια ό Σωτήρης είχε αλλάξει πολύ, είχε γίνει άλλος άνθρωπος. Γιατι αν όλοι είχαν ξεχάσει την ιστορία του με τη Λουκία, αυτός όμως τη θυμόταν πάντα. Κι' όσο τη θυμόταν, τόσο πιο καλός, πιο μαλακός γινόταν. Σαλάβος γινόταν σ' όλους, τσακίζόταν να τους φχαριστήσει, να μην άρνηθει σε κανέναν τίποτα. Και χάρη στην τέχνη που ήξαιρε, μπορούσε να δείχνει στους ανθρώπους την καλοσύνη του με χίλιους τρόπους και καθεμέρα. Κυρ-Σωτηράκη, από δώ, κυρ-Σωτηράκη, από κεί, άκουγες κάθε πρωί, που έφευγε για τη δουλειά, και κάθε σούρουπο, που γύριζε. Οι άνθρωποι, βλέπετε, δεν άργησαν να μπουν στο νόημα. Μά δεν άργησαν και να παραξηγήσουν το φτωχό το Σωτήρη. Και τη μεγάλη του καλοσύνη, την υποχωρητικότητα του, την πήραν γρήγορα για κουταμάρα, για αλαφρομυαλία. Κι' όσο πιο καλός τους δειχόταν ό Σωτήρης, τόσο τόν παραξηγοϋσαν κι εκείνοι περισσότερο.

"Όλοι τώρα τόν είχαν για ένα αγαθό άνθρωπάκο, κουτουτίσικο και με σαλεμένο λιγκι το μυαλό, που μπορούσες να τόν παίξεις στα χέρια σου, σαν το μικρό παιδί. Κι όπως δεν ήξαιρε τότε ό Σωτήρης πως ήταν άσκημος, έτσι και τώρα δεν ήξαιρε πως ήταν κουτός.

Η Μαριγούλα, ή δεύτερη άγάπη του Σωτήρη, αν δεν ήταν ή πιο άσκημη, πάντα ήταν από τις άσκημες τής γειτονιάς. Είταν σωστή άντρογυναίκα. "Όχι μόνο στο σώμα, αλλά και στα φερεσίματά της, στο χαρακτήρα της. Πάντα όμως ήταν άσκημη κι ό Σωτήρης σκεφτόταν πως μόνο ένας σαν κι αυτόν μπορούσε να την πάρει. "Επειτα, τώρα πιά δεν ήταν δεκαννιά χρονών. Είταν άντρας, με πηγμένο το μυαλό, με ταχτική δουλειά και με άρκετά μεγάλο μεροκάματο. "Όλ' αυτά τάβαζε κάτω, κ' έβλεπε πως μπορούσε να στείλει τη μάννα του στη Μαριγούλα, χωρίς να είναι φόβος για δεύτερη χυλόπητα.

Μά πάλι ό Σωτήρης δεν τάχε λογαριάσει καλά. Γιατι και πάλι ή μάννα του γύρισε στο σπίτι σαν και την πρώτη φορά. Κ' ή Μαριγούλα είχε άρνηθει σαν τη Λουκία και με τόν ίδιο τρόπο. Με γέλια, με κοροϊδίες, με περιφρόνηση.

—Μά γιατί; ρώταγε και ξαναρώταγε ό φτωχός ό

Σωτήρης. Γιατί; Καλλίτερα είναι τὰ μούτρα της ἀπὸ τὰ δικὰ μου ἢ ἔχει τὴ μεγάλη προίκα; Γιατί λοιπόν;

Τὴ φορὰ αὐτὴ ἡ μάννα του δὲ θάφινε νὰ μάθει ὁ γιὸς της τὴν αἰτία ἀπὸ τὸν κόσμο. Θὰ τοῦ τὴν ἔλεγε αὐτὴ, θὰ τὸν ἔφρενε καὶ λιγάκι, γιατί ἡ μεγάλη του προθυμία στοὺς γειτόνους καὶ στοὺς γνωστούς δὲν τῆς εἶχε πολυαρέσει ἀπὸ ἔραχης... Ἀκούς ἐκεῖ νὰ δουλεύει αὐτὸς γιὰ τοὺς ξένους ἔτσι!

— Ρωτᾶς καὶ τὸ γιατί; τοῦ εἶπε κείνη ψευτοθυμωμένη. Γιατί εἶσαι παραπολὸ βολικός, κακόμοιρε. Ζαίρεις τί εἶπε ἡ Μαριγούλα, ὅταν τῆς τῶπε ἡ μητέρα της; Ἔ, Τί νομίζεις; «Αὐτὸ τὸν κουτεντέ θὰ πάρω, πού τὸν κάνουν ὅ,τι θέλουν;» Ἀκου τα!...

Ὁ Σωτήρης δὲν ἀποκρίθηκε. Μόνο ἔπεσε σὲ συλλογὴ.

Ὁ Σωτήρης γυρίζει ἀπόψε στὸ σπίτι του μ' ὅλη του τὴν ἡσυχία. Καὶ δὲν εἶναι καὶ νωρίς. Εἶχε περάσει κι ἀπὸ τοῦ κύρ-Ἀλέκου κ' εἶχε βρεῖ τὴν παρέα. Κι ἀπόψε εἶχε πάει γυρεύοντας, κανεὶς δὲν εἶχε φωνάξει. Κι οὔτε εἶχε φύγει πρῶτος ἀπ' ὅλους καὶ βιαστικός, σὰν πρῶτα. Τώρα πὰ δὲ βιαζόταν καθόλου. Τώρα ἔκανε ὅπως ἤθελε αὐτὸς, ἄκουγε καὶ φχαρίσταγε τὴ δικιά του καρδιά καὶ μόνο. Τὶς ὀρέξεις τῶν ἄλλων, πού τόσο τὶς σεβόταν πρῶτα καὶ μὲ κάθε θυσία ἤθελε νὰ τὶς ἱκανοποιεῖ, τώρα δὲν τὶς λογάριζε, δὲν τὶς ἄκουγε πιά...

Γύριζε λοιπὸν στὸ σπίτι του σιγά-σιγά, μ' ὅλη του τὴν ἄνεση.

— Καλησπέρα, κύρ-Σωτηράκη! τοῦ φώναξε μιὰ γνώριμη φωνή. Σὰν πολὺ βιαστικός περνᾶς τὴν πόρτα μας.

Εἶταν ἡ γριὰ-Σταύραινα, ἀπὸ τὴν ξόπορτᾶ της, ἀνάμεσα σὲ πεντέξη νιὲς καὶ γριές, πού δὲν τὶς ἤξαιρε ὁ Σωτήρης. Τὴ Σταύραινα ὅμως τὴν εἶχε πάρει τὸ μάτι του ἀπὸ μακριά. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσα ἔκανε τὸν βιαστικό. Δὲν εἶχε καμιὰ ὄρεξη ἀνὰ καλησπερισεῖ. Ἠξαιρε πὼς μὲ τὴν καλησπέρα ἐνενηνταεννιά φορὲς ναι καὶ μιὰ ὄχι, θὰ τοῦ ζήταγε καὶ κάτι. Ἔτσι τὶς εἶχε συνηθίσει, βλέπετε, τὶς γειτόνισές του ὁ Σωτήρης, Μά, σύμφωνα μὲ τὴν καινούρια του ταχτική, ἔπρεπε νὰ τῆς ἀρνηθῆι. Προτίμησε λοιπὸν νὰ περάσει ἀδιάφορος κ' ἔτσι νὰ τὰποφύγει ὅλ' αὐτὰ.

Ἀλλὰ μιὰ πού τὸν καλησπέρισε, δὲ μπορούσε πὰ νὰ καμώνεται. Καὶ καλησπέρισε κι αὐτὸς. Μὰ ἡ καλησπέρα τοῦ μεγάλωσε τόσο τὴ βία, πού ἡ Σταύραινα δὲν πρόφτασε νὰ τοῦ πει τίποτ' ἄλλο. Ἔτσι ὁ Σωτήρης ξέφυγε, ἀφίνοντας τὴ γριὰ γειτόνισά του νὰ πορεῖ καὶ νὰ σταυροκοπιέται γιὰ τὸν τρόπο του.

— Ἔλα, Χριστέ καὶ Παναγιά! ψιθύρισε ἀκολουθώντας τον μὲ τὰ μάτια. Κοίταξε τρεχάλα πού ἔβαλε, γιὰ νὰ μὴ σταματήσει. Ἄλλο εἶδος τρέλα καὶ τοῦτο!...

Λίγες πόρτες παρακάτω, σταμάτησε τὸ Σωτήρη ἄλλη γειτόνισα. Αὐτὴ εἶταν ἡ κυρὰ-Χρυσούλα, πού τῆς εἶχε δειχτεῖ τόσο πρόθυμος τὸ αὐγουστιατικὸ ἐκεῖνο βράδι. Αὐτὴνε δὲν τὴν εἶχε δεῖ, γιατί τὸν περίμενε πίσω ἀπὸ τὴ γριῖα τοῦ παραθυριοῦ της. Κ' ἔτσι δὲ μπόρεσε νὰ τῆς ξεφύγει, ὅπως τῆς Σταύραινας.

— Καλησπέρα, κύρ-Σωτηράκη!

— Καλησπέρα, τῆς εἶπε ἀδιάφορα κι ἔτοιμος νὰ ξεκινήσει.

— Δὲν ἔρχεσαι πὺ κοντά, καμμένη;

— Ἀκούω κι ἀπὸ δῶ!

Κ' ἡ φωνὴ του εἶταν τόσο ἐπιταχτική, πού ἡ κυρὰ-Χρυσούλα δὲν τοῦ τὸ ξαναεἶπε.

— Κάτι ἤθελα νὰ σοῦ ζητήσω πάλι, κύρ-Σωτηράκη μου.

— Νᾶξαιρες πόσες δουλειὲς ἔχω καὶ θίλεγε...

— Καλά, κύρ-Σωτήρη, δὲ θέλω νὰ σὲ βαρύνω. τοῦ ἀποκρίθηκε κείνη πειραγμένη.

— Εἶναι ἡ ἐποχὴ, βλέπεις. Δουλειές, ἕνα βουνό.

— Καλά, καλά. Κοίτα τὶς δουλειές σου. Δὲ θέλω τίποτα.

Καὶ καλονυχτίστηκαν.

— Καλέ, τοῦτος εἶναι ὁ Σωτήρης, πού τσακίζονται γιὰ νὰ σὲ φχαριστήσει; ἀποροῦσε ἡ γυναίκα. Πὼς ἔγινε!

Ὅστόσο ὁ Σωτήρης εἶχε φτάσει στὸ σπίτι του. Τὰδέρφια του εἶχαν ἔρθει ἐδῶ καὶ μισὴ ὥρα. Κι ὅμως ἡ μητέρα του δὲν εἶχε κενώσει ἀκόμη τὸ φαῖστὰ πιάτα. Περίμενε τὸ Σωτήρη. Ὅστερ' ἀπὸ τὴ φασαρία, πού ἔκανε προχτές, — φωνές, βλαστήμιες, πασιμίματα πιατικῶν, — πού νὰ τολμήσουν νὰ ξανακαθίσουν στὸ τραπέζι, χωρὶς νὰ εἶναι φερμένος κι αὐτὸς!

Ἔτσι τὸν εἶχε κάνει ὁ λόγος τῆς Μαριγούλας. Ἀφοῦ ἡ καλοσύνη του πέραγε γιὰ κουταμάρα, ἔγινε κι αὐτὸς κακὸς, σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους...

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΡΗΣ

ΣΕΡΕΝΑΤΑ

(Κατὰ τὸν ἦχο τῆς Sérénade τοῦ Shubert).

Ὅταν νυχτώνει τὰ πουλιὰ κρύβονται στὰ κλαριά, καὶ τὸ φεγγάρι σκάνεται στὸν οὐρανὸ ψηλά. Στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα, ξαπλώθηκα κοντὰ σου κ' ἐνωσα στὸ κεφάλι μου τὰ χὰιδι' ἀπ' τὰ μαλλιὰ σου. Σὲ ἀγαπῶ, σ' ἐπιθυμῶ, καὶ σὺ ἀγαπᾶς ἐμένα, κ' εἴμαστ' οἱ δύο μας μοναχοὶ στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα. (Κατὰ τὴν ἐπανάληψη.)

Σὲ ἀγαπῶ, σὲ λαχταρῶ, καὶ σὺ ποθεῖς ἐμένα, κ' εἴμαστ' οἱ δύο μας μοναχοὶ στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα.

ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗ

(Κατὰ τὸν ἦχο τῆς μονοψαλμίας: «D' absurd le coedu someille» τοῦ Beccace).

Σ' ἀγάπησα ὅταν σ' εἶδα, κ' ἡ δόλια μου ψυχὴ κρυφὴν ἔτρεφ' ἐλπίδα: νὰ ζήσουμε μαζή...

Ἀχ! ὁ καιρὸς διαβαίνει μ' ὀλόγοργα φτερά, κι ἡ νιότη μου ἡ καμμένη, μαζή μ' αὐτὸν περᾶ!

Σ' ἀγάπησα πού σ' εἶδα....

Ἀγάπα με καὶ σύ....

Ἡ Ἀγάπη 'ν ἡ Ἐλπίδα,

ἡ Ἀγάπη 'ν ἡ Ζωή....

Κ. Ν. ΚΟΝΕΜΕΝΟΣ

Ο ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ ΠΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΣΕ

Με τον παραπάνω τίτλο το «Αθηναϊκό Βιβλιοπωλείον», συνεχίζοντας τις διαλεχτές του εκδόσεις, κυκλοφόρησε τούτη τη δομάδα ένα Νορβηγικό μυθιστόρημα του Γιόχαν Μπόγερ, μεταφρασμένο από τα Γερμανικά, από τον άρισνοτάχτη του «Έθνους» κ. Κ. Οικονομίδη. Πιώς είναι ο Μπόγερ και τί είναι το μυθιστόρημά του, το βλέπουμε στον παρακάτω πρόλογο :

‘Ο Γιόχαν Μπόγερ είναι ένας από τους μεγαλύτερους μυθιστοριογράφους της σύγχρονης Νορβηγίας. Έρχεται άμέσως μετά τον Κνουτ Χάμσουν, με τον όποιον άλλως τε έχει κάποια καλλιτεχνική συγγένεια. Η ζωή του, όπως και του συγγραφέα της «Πείνας», είναι αρκετά μυθιστορηματική. Γεννήθηκε χωριατόπουλο, κ’ έβγαζε στην αρχή το ψωμί του, δουλεύοντας σ’ ένα ύποστατικό. Κατόπι ταξίδευε, μορφώθηκε, άρχισε να γράφει. Από τα πρώτα έργα του έδειχνε μια ζωηρή πρωτοτυπία, που τράβηξε την προσοχή του Γεωργίου Μπράντες. ‘Ο κριτικός του Ίψεν παρουσίασε τον άγνωστο Σκανδιναυό στο πολύ Έλλωπεικό κοινό με το μυθιστόρημά του «Η δύναμη της Ψευτιάς», ένα άριστουρηματικό, όπως το χαρακτήρισεν ο γέρος αποκαλυπτής νέων ταλάντων. ‘Ο Μπόγερ έγινε γνωστός. Το θνομά του πέρασε τα στενά όρια της πατρίδας του, τα έργα του μεταφράζονται και διαβάζονται με ξεχωριστό ενδιαφέρον στη Γερμανία, στη Γαλλία, στην Άγγλία, στην Άμερική, ακόμα και στην Ίσπανία.

Στην Ελλάδα εξακολουθεί να μένει άγνωστος ο Μπόγερ, μολοντί ένα σωρό άσυγκρίτως κατώτεροί του έχουν μεταφραστεί. Για να τον γνωρίσουμε στο Έλληνικό Κοινό, διαλέξαμε ένα από τα έργα του, που φέρνουν έναργέστατα την προσωπική σφραγίδα του πρωτότυπου συγγραφέα.

‘Ο ήρωάς του, ο Άντρέας Μπέργκετ, δεν είναι ένα απλό πρόσωπο μυθιστορηματος. Υψώνεται σε αντιπροσωπευτικό τύπο της εποχής μας. ‘Ο πόθος προς το άγνωστο, προς το άπειρο, προς το άόριστο, ένας πόθος εξέγερσης κατά του περιβάλλοντος, πόθος που γέννησε το ρωσιανισμό, τονε σπρώχνει να βγει μέσα από τον εαυτό του. Μα κι ο εαυτός του δεν είναι κατά βάθος παρά ένας Άρλεκίνος, που αποτελείται από κομμάτια άλλων προσώπων, όπως άπάνου κίτου ο Ζάν, ο υπηρέτης της «Δεσποινίδας Τζούλιας». ‘Ολη ή άσυναρτησία της νεώτερης ζωής ενσαρκώνεται στον Άντρέα Μπέργκετ. Η ψυχή του μοιάζει με φωτόγραφική πλάκα, πάρα πολύ «φλου». Φέρνει άπάνω της άπειρες άόριστες παραστάσεις, που δε μπορεί κανείς να ξεχωρίσει τί θέλουν να παραστήσουν, κι άπάνου στις παλιές όλοένα προσθέτονται νέες. Τίποτα δεν έχει χαραγμένο μέσα του, για να χει και χαρακτήρα. Στέκεται επέραν του καλού και του κακού». Είναι περισσότερο φυσικό φαινόμενο, παρά άνθρωπος, που κινείται και ενεργεί ένσυνειδητά.

Έτσι ο Άντρέας Μπέργκετ χάνει σιγά σιγά το έγώ του, όπως ο Πέτερ Σλέμλκτου Σαμισσό είχε χά-

σει τη σκιά του. Τί είναι ; Για τον πολύ κόσμο, που λιμνάζει, εύχαριστημένος, μέσα στον έξυτούλη του : ένας επιτήδειος άγύρτης. Για όσους τον καταλαβαίνουν, ένας καλλιτέχνης, που ύψώνεται άπάνου από τη Φύση και θέλει να ξεφύγει από τα δεσμά της και να διορθώσει τις έλλείψεις της, ένας ποιητής που επιδιώκει με τα έργα όσα οι άλλοι όνειροπολούν, ένας περιεργός ήδονιστής, που μεθά με το ψέμα και το ντύνει με τη μορφή της πραγματικότητας.

Και ο παράξενος αυτός τύπος περιφέρεται λείτερα μέσα στη ζωή και πειραματίζεται εις βάρος της Κοινωνίας, και μεταχειρίζεται τους όμοιους του ως είδος Ίνδικά χοιρίδια, ασύλληπτος σαν θρούλος, προς μεγάλο σκάνταλο και ζωηρή άγανάχτηση των νοικοκυραίων. Η Φύση όμως δεν επιτρέπει τις τολμηρότητες αυτού του είδους. Δεν άνέχεται να παραβούνται οι νόμοι της. Έκδικείται με το δικό της τρόπο. Του στήνει παγίδα. ‘Ο Άντρέας, ο τετραπερασμένος άγύρτης, που είναι κατά βάθος ένα μεγάλο παιδί, σαν άληθινός καλλιτέχνης, πέφτει μέσα άνυποπτος. Αυτός, που ξεφεύγει διαρκώς μέσα από τα νύχια της Άστυνομίας, πιάνεται στα δρόμια του αίστηματος : αγαπά ένα κορίτσι. Είναι τόσο μεγάλη εύτυχία ναγαπά κανείς, μεγαλύτερη από κάθε άλλη στον κόσμο, ακόμα κι από την ικανοποίηση να γελι τον εαυτό του και τους όμοιους του. Η εύτυχία αυτή έγινε αίτια να χάσει ο Σαμψών τη δύναμή του. Κι ο Άντρέας, μικρογραφία Ναπολέοντα στο είδος του, θρίσκει το Βατερλώ του. Δε θέλει, δε μπορεί πια να εγκαταλείψει τη μάσκα, με την όποια αγαπήθηκε. Δεν κρατιέται πια στο ύψος του ρόλου του. Συλλαμβάνεται. Μέσα στο κελλί της φυλάξης του, ή τρέλα άνοίγει άπέραντους κάμπους στη φαντασία του, που ξεπολύνεται σαν άκράτητο άτι. Και ο φυλακισμένος τραγουδά, τελωτικά εύτυχιμένος.

‘Ο τύπος του Άντρέα Μπέργκετ αξίζει να περιληφτεί στην πινακοθήκη των μεγάλων, των βαθυστόχαστων τρελών, που βυθίζουσε σε σκέψεις όσους γνωστικούς έχουν συναίσθηση της σχετικότητας της φρονιμάδας τους. Κατάγεται από τη γενιά του Δόν Κιχώτη. Προχώρησε κι αυτός με τα μάτια κερφομένα πάνω στο μυστικό άστρο κάποιου ιδανικού. Άν στο τέλος γκρεμοτακίστηκε μέσα σ’ ένα από τα μοιραία χαντάκια, που προστατεύουν όλουθε το κάστρο της Κοινωνίας, αυτό δε λιγοστεύει καθόλου τη σιμπιθεία προς έναν ειλκρινή καλλιτέχνη της ζωής.

ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΚΑΡΔΙΑΣ ΞΑΝΑΘΙΣΜΑ»

ΓΛΥΚΑ ΜΑΤΑΚΙΑ....

Γλυκά ματάκια, που να μ’ αγαπήσετε
Ποτέ δε θα τολμήσω ναχω έλαίδα,
Μα που το σκοτεινό μου να φωτίσετε
Μπορέσατε το δρόμο μια cās είδα

Γλυκά ματάκια, στοργικά αν αφίνετε
Τη λάμψη σας να πέφτει στη ματιά μου,
Τι δύναμη, τί θάρρος θα μου δίνετε
Τόν άγριο νάνεβαίω Γολγοθά μου !

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ

ΚΥΒΕΛΗ - ΑΛΙΚΗ

Γνώρισα τη μητέρα στα χρόνια πάνω κάτω τα σημερινά της κόρης. Ένα κοριτσάκι λεπτό, χαριτωμένο, τετραπέτατο. Την πρωτόειδα ένα δειλινό σε μια καλλιτεχνική έκθεση, θαρρώ, που εΐτανε μέσα σε κάποια σάλα κυκλωτερή σαν άλώνι, στην οδό Έδουάρδου Λώ, όπου σήμερα το θέατρο «Απόλλων». Την άκουσα να λέει ξευπνάδες, σωρό ξευπνάδες και ρώτησα κάποια γνωστή μου δεσποινίδα ποιά είναι.

— «Η Κυβελίτσα! Δεν την ξαίρεις;

Λέν την Ήσαιρα. Δεν άργησα όμως νάν τη μάθω. Την πρωτογεροκόρησα στην «Αγριόπατσια» του Ίψεν και ύστερα σε άλλα έργα. σε τόσα έργα της «Νέας Σκηνής». Η Κυβελίτσα δεν άργησε να γίνει Κυβέλη, να επιβληθεί, να κατακτήσει τη σκηνή, τόσο να την κατακτήσει και τόσο να επιβληθεί, ώστε την προπερασμένη βδομάδα, μια απογευματινή που πρωτόειδα την κόρη της, την Αλική, στα «Διονύσια» ως «Αδέλα» στο «Κοριτσάκι» δε δίστασα καθόλου να πώ:

— «Ίδια ή Κυβέλη μικρή!....

Γιατί ακριβώς έτσι πρωτόειδα και την Κυβέλη ως Έδβίλη. Ένα κοριτσάκι. Όπως και την Αλική ως Αδέλα. Άλλο, φυσικά, το Ίψενικό κοριτσάκι κι άλλο το κοριτσάκι που μās δώσανε οι Γάλλοι, κωμωδιογράφοι. Μά δε σημαίνει. Έγώ το πρώτο παρουσιάσιμά τους στη σκηνή σύγκρινα, το θάρρος τους, τη φωνή τους, την υπόκρισή τους. Κι όσο με βοηθούσε ή μνήμη, σύγκρινα κείνο το δειλινό και από τη σύγκριση αυτή τουτό το συμπέρασμα βγήκε: Μητέρα και κόρη Ίδιες κι απαράλλαχτες.

«Όχι μίμηση ή Αλική της Κυβέλης, όχι αντίγραφο της, όχι μικρογραφία της, όπως εΐπανε μερικοί που βλέπουν την επιφάνεια, που κρίνουν εξωτερικά. Έπηρεασμένη ίσως κάπως τώρα, στα πρώτα βήματά της, από τη μητέρα της — κι αυτό το βρισκω φυσικώτατο — μά με ψυχή δικιά της, με προσωπικό παίξιμο.

Μιά μέρα, και γλήγορα, θα φύγει δλωσδιόλου ή εΐλιδραση και θάρχησει και ή Αλική να δημιουργεί. Δε θα θυμίζει πιά, δε θα γεννάει σύγκρισης. Θα τραβήξει δικό της δρόμο. Θα γίνει Αλική. Και θάν το δητε. Έχει τόσα και τόσα χαρίσματα. Έχει κ' ένα δάσκαλο κι όδηγητή, άσύγκριτο από καλλιτεχνική άποψη κι από θεατρική μόρφωση, τόν πατέρα της, τόν Κώστα Θεοδωρίδη. Έχει δηλαδή παραπάνω κι από ό,τι χρειάζεται για να γίνει Αλική — όπως ή μητέρα της έγινε Κυβέλη.

Δ. Π. Τ.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ

— «Η «Παρθενιά» και άλλα έργα του Πόντεν (Κοίταξε προπερασμένο φύλλο, σελ. 47)

— «Η «Παρθενιά» («Jungfräulichkeit»), ένα άλλο έργο του Πόντεν, έχει για λάιτμοτιβ το πρόβλημα των σχέσεων των δύο φύλων άνομεταξύ τους. Στα περισσότερα φιλολογικά έργα όλων των λαών, παίζει το πρόβλημα αυτό ένα περισσότερο ή λιγώτερο σπουδαίο ρόλο, μά πολλές φορές νοσταλγεί κανείς και κανένα βιβλίο, που να είναι άπαλλαγμένο από έρωτικά μοτίβα, γιατί πολλοί μεταχειρίζονται το ιερό αυτό πρόβλημα με έναν τρόπο, που δεν του ταιριάζει καθόλου. Ο κύριος σκοπός τέτοιων καταμαράδων, άμα καταγίνονται με έρωτικά προβλήματα, είναι μονάχα μια όσο το δυνατό πιο μεγάλη κυκλοφορία των βιβλίων τους, και όχι ή έρευνα της αλήθειας. Ξαίρουμε πιά δλοι καλά, πώς κατάντησαν μερικοί το θέατρο, ώστε να βρίσκεται αυτό τόσο μακριά από το ιδανικό των αρχαίων Έλλήνων και του Σχίλλερ. Μά ο Πόντεν μās παρασταίνει στο βιβλίο αυτό τόν έρωτα για τέτιον που είναι και όχι για τέτιον που θέλουνε μερικοί να είναι. Ο Ρόχους ζει μαζί με τη Γενοβέφα, την παιδική εκείνη ζωή, όπου άγώρια και κορίτσια νομίζουν άκόμα πώς ή μόνη τους διαφορά είναι τα φορέματά τους, τη ζωή εκείνη, όπου είναι άκόμα κουδέτερα». Άκόμα παιδί, αναγκάζεται ο Ρόχους, από τη ματαιοδοξία των γονιών του, να γίνει παπάς. Τονε στέλνουν στην πόλη — και τὰ δυό είναι χωριζτόπαιδα — για να μάθει λατινικά και ό,τι άλλο χρειάζεται ένας φραγκόπαπας. Μά ύστερα από μερικά χρόνια γυρίζει πίσω στο χωριό, γεμάτος άπογοήτευση για την άφύσικη ζωή που πέρασε μέσα στο ιεροδιδασκαλείο, πιάνει πάλι το τσαπλι και ξαναβρίσκει την παιδική του φίλη Γενοβέφα. Τώρα αρχίζει ανάμεσα στους δυό νέους ή έποχή ενός άθώου και άγνου έρωτα, μια επανάληψη εκείνων των όμορφων χρόνων, όπου εΐτανε άκόμα παιδάκια, ο Ρόχους με κοντά πανταλόνια και ή Γενοβέφα με πλεξίδες. Ο έρωτας αυτός ο άγνός εμπνέει στο συγγραφέα λόγια της πιο ποιητικής όμορφιάς. Με τόν καιρό ο έρωτας των δυό νέων γίνεται περισσότερο όρημτικός. Η φύση ζητάει τὰ δικαιώματά της. Μόνο με φοβερές ψυχικές άγωνίες κατορθώνουν οι δυό αγαπημένοι να νικήσουν τη φύση. Μά στο τέλος δε υπορεί πιά ο μεγάλος πόθος του Ρόχου και της Γενοβέφας να υποχωρήσει. Ο άγώνας της παρθενιάς των δυό νέων κατά του παντοδύναμου έρωτα, τελιώνει εκεί όπου συνήθως τελιώνει κάθε τέτιος άγώνας, στην ένωση των δυό αγαπημένων. «Ότι το τέλος αυτό είναι ο γάμος, δε βλάφτει την όμορφιά του έργου, γιατί τέτιοι γάμοι σπηρεζονται άπάνω σε πολλά ήβρη δάση, και δεν υπάρχει φόβος να χαλάσουν, σαν τόσοι γάμοι της σύμερνης άστικής κοινωνίας.

Το πιο χαρακτηριστικό του έργου αυτού είναι ο

τρόπος, με τὸν ὁποῖο ὁ συγγραφέας καταγίνεται στὰ πρὸ λεπτά ζητήματα τοῦ ἀνθρώπινου καὶ ζωικοῦ βίου, ὅπως τῆς ἡθῆς τῶν ἀγρωτῶν καὶ κοριτσιῶν καὶ τοῦ ὕλικου ἔρωτα. Ἡ σεμνότητι τῆς γλώσσας μᾶς κάνει νὰ νομίζουμε πὼς ἔνα τέτιο βιβλίον σὺν τὴν «Παρθενία» τοῦ Πόντεν, δὲν ἔχει μονάχα φιλολογικὴ ἀξία, μὰ καὶ ἐπιστημονικὴ — διδαχτικὴ. Μὰ ποῦ νὰ περιμένει κανεὶς ἀπὸ τοὺς δασκάλους τῆς σημερινῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ποῦ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἰδρῦει πορνεία καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀπαγορεύει στοὺς κληρικούς τὸ γάμο, νὰ συστήσουν στὰ παιδιὰ τέτια «ὀκιν» ἔργα! Καλύτερα νὰ μένουν τὰ παιδιὰ στὸ σκοτάδι, γιὰ μεγάλη ζημιὰ, πολλὰς φορὲς, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμιοῦ τους!

Ἄλλα ἔργα τοῦ Ζόζεφ Πόντεν εἶναι «Τὸ νησί», «Οἱ τραγοκαβαλλάρηδες», (Die Bockreiter). «Ὁ μάστορας», «Ἐπτὰ πηγές», «Πέτρος Ἰουστους» καὶ μὴ «Ἐισαγωγή στὰ ἔργα τοῦ Ἀλφρέδου Ρέτελ». Ὁ συγγραφέας εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους πεζογράφους τῆς σημερινῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Τὸ καλλιτεχνικὸ του στυλ καὶ ἡ ἰδεολογία του τοῦ ἔχουν ἐξασφαλίσαι μὴ πρώτη θέση στὸ γερμανικὸ Παρνασσό, ποῦ τοῦ ἀξίζει ὀλίγη. Εἶναι ποιητὴς, καλλιτέχνης, ἐπιστήμων, καὶ ἀνθρωπιστὴς στὰ ἔργα του. Ἡ πατρίδα του εἶναι ἡ ἐπαρχία τοῦ Ρήνου, ὅπου γεννήθηκε στὰ 1883.

Ἄλλα τὰ ἔργα του ἐγράφησαν στὴ «Deutsche Verlagsanstalt - Stuttgart».

Μόναχο

ALEX. STEINMETZ

Ἡ Κοινή Γνώμη ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΛΕΒΙΔΑΡΟΣ

Ἄγαπητὴ «Νουμά»

Σὺν ὁ Λεβίδαρος καὶ ὅλα τὰ ὀραμολιμένα τοῦ δασκαλισμοῦ βγήκανε νὰ πολεμήσουνε τὴ ζωὴ ποῦ λέγεται δημοτικὴ γλῶσσα, ἄκου τι γράφει ὁ πατριώτης μου Λασκαράτος στὴν Ἐφημερίδα του «Λύχνος» γιὰ τὴ γλῶσσα τοῦ Λεβίδαρου:

Ἀριθ. 1. 5—5—1859. Ἄρθρον εἰς τὸ λογιολογιστικὸ (ἔτσι ἔλεγε τὸ καθαρεβουσιάνικο) θέλει τυπώνονται ἀφοῦ πρώτα μεταφρασοῦν εἰς τὸ γερμανικόν.

Ἀριθ. 3. 10—8—1859. Παρακαλεσμένοι νὰ ἀναγγελοῦμε τὸν Ὁρφέα τοῦ Κυρίου Λεβιδινόπουλου εἰς τοὺς ἀναγνώστες μας λέγομεν ὅτι, τὸ περιοδικὸ τοῦτο περιέχει ἀποσπάσματα καὶ ἀνέγδοτα τὰ ὅποια ἂν ἦταν γραμμένα σὲ μὴ γλῶσσα ἐνὸς οἰουδήποτε ἔθνους, ἤθελε ὠφελοῦνε τοὺς ἀναγνώστες τοῦ ἔθνους ἐκείνου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὅποια εἶναι γραμμένα δὲν εἶναι κανενὸς ἔθνους, κανένα ἔθνος δὲν μπορεῖ νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὰς ἀνάγνωσες ποῦ προσφέρει ὁ κύριος Λεβιδινόπουλος. Ἡ Λογιολογιστικὴ, ὡς ἡ Γραβαρική (γλῶσσα ποῦ τὴ φτείασανε ἀπὸ Ληξοῦρι δύο ἀδελφία Γράβαρη) δὲν εἶναι γλῶσσες ἐθνῶν, ἀλλὰ φαντασίαι ἀτόμων. Ἡ Γραβαρική εἶναι τελειότερη καὶ ἀσυνκρίτως προτιμότερη ἀπὸ τὴ λογιολογιστικὴ.

Ἀριθ. 17. 27—12—1860. Προχθὲς μᾶς ἐστάληκε κάποιον φυλλάδιον δὲν τὸ διαβάσαμε· ἐπειδὴ γραμμένα στὸ λογιολογιστικὸ δὲν τὰ διαβάζουμε.

Ἀριθ. 26. 4—6—1861.—Τὸ σύγγραμμα τοῦτο (education des pères de famille τοῦ L. Aimé Martin), ἂν τὸ ἐμεταφράζαμε στὴ γλῶσσά μας, ἤθελε ὠφελήσει τὸ ἔθνος περισσότερο ἀπ' ὅσα ποτὲ ἐμεταφράσανε οἱ λογιώτατοι ὅλοι ἐνωμένοι.

Ἀριθ. 27. 22—6—1861 Ἰδοὺ τώρα, φίλοι συνδρομηταί, ὡς παρουσιάω τὸν Κύριον Σούτσο, Κριτικὸν Λογιώτατον καὶ ποιητὴν Ἀττικόν. Μὴν τὸν ἐνοχλήσετε ὅμως ζητοῦντες τοῦ ἀττικόν ἄλας, ἐπειδὴ ὁ Κύριος Σούτσο φρονεῖ ὅτι τ' ἰλάτι γὰν τὸ βᾶν καθένας στὸ πιάτο του (γράφει τὸ τραγοῦδι τοῦ Σούτσο «εἰς τὸν ὠραῖον Βόσπορον» καὶ ἐξακολουθεῖ). Τὰ ποιητικὰ σεακλοσέληνα τοῦ Κυρίου Σούτσο δέλει περᾶσσειν στοὺς ἀπόγονούς μας γιὰ νὰ τοὺς δείξουνε πὼς μὴ φορὰ οἱ πρόγονοὶ τους ἐνοηθοῦσανε νὰ κλειόνται μέσ' ἀπὸ γραφεῖο τους νὰ φτείανονε γλῶσσες· γλῶσσες πασιές, ὅπου τὰς ἐπαρουσίαζαν ἔπειτα στὸ ἔθνος γιὰ γλῶσσες γλωρές, καὶ ὅλοι τὰς ἐθαυμάζαν· μὰ κανεὶς δὲν ἤξερε σὲ τι ἐμποροῦσανε νὰ χρησιμοποιήσουνε.

Ἀριθ. 46. 21—5—1868. Οἱ λογιώτατοι ἔχουνε σύστημά τους νὰ λένε, σὲ γλῶσσα δυσκατάληπτη, πράγματα ποῦ καὶ ἂν ἐνοοῦντο, δὲν θὰ ὠφελοῦσανε. Ἄν ἐξεναντίας ἔλεγε σὲ γλῶσσα εὐκατάληπτη, πράγματα ποῦ ἐνοοῦμενα νὰ ὠφελοῦνε, ἤθελ' εἶναι οἱ εὐεργέτες τοῦ ἔθνους τῶν.

Ἐπίσης στὸ τέλος τῆς στιχογραφικῆς του γράφει: «Ἡ ἀφροσύνη εἶναι τὸ μπερδεμα τῶν ἰδεῶν μέσα στὸ μπερδεμα τῆς συντάξεως» εἶναι τὸ στίγμα τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος· ἡ μονομανία τῶν ἀποπληγμένων λογιωτάτων ἢ δυστηγία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους! Ἡ δυστηγία του, ἐπειδὴ ἔθνος, τοῦ ὁποῖου οἱ λόγοι (ἔτσι ἔγραφαν τότε ὅλοι) ἔχουνε γι' ἀρχὴ τους νὰ γράφουν καὶ νὰ μιλοῦνε σὲ τρόπο ποῦ οἱ ἔξω αὐτῶν βλέποντες, βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσι· ἀκούοντες, ἀκούωσι καὶ μὴ συνιδῶσι... ἐκεῖνο τὸ ἔθνος δὲν εἶναι προορισμένο γιὰ νὰ μείνῃ ἐλεύθερον. Ἰκενοῦ τοῦ ἔθνους τοῦ φυλάττεται ἡ δουλεία, καθὼς τοῦ γεωργοῦ τοῦ φυλάττεται ὁ καρπὸς τοῦ σπόρου ποῦ ἔσπειρε. καὶ παρακάτου πρέπει νὰ πασιζῶμε νὰ γράφωμε καθὼς μιλοῦμε· καὶ νὰ γράφωμε τὰ λόγια δίχως περιτὰ ἢ πολύτροπα γράμματα.»

Καὶ στὴν προειδοποίησιν ποῦ γράφει μπροστὰ στὸ τραγοῦδι του «τὸ Ληξοῦρι» λέει

«Ἄν προτιμῶ τὴ γλῶσσά μου ἀπὸ κάθε ἄλλη εἶναι γιὰ ἐτοχάσθηκα πὼς τὰ δόντια μόνον ἤμποροῦνε νὰ βγαίνονε ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἀνθρώπων μὰ ἡ γλῶσσα ποτὲ».

Ἀυτὰ ἔγραφε ὁ Λασκαράτος γέροντας καὶ ἐκεῖνος ἀσπρομάλλης ἀλλὰ μὲ τὴ φαιὰ οὐσία στὴ θέσιν τῆς· τὰ γράφει ὅμως γιὰ δὲν μιλοῦσε ἀπὸ βῆμα δημοτικῶν γιὰ νὰ παρασύρει τὰ μαντρόσκυλλα τοῦ συντάγματος, ἀλλ' ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς ἀλήθειας γιὰ νὰ τὸν ἀκούσων ἀνθρώποι ποῦ δὲν ἐκοννιῶντα τ' ἀφτιά τους. Ἄν σοῦ περισσεύει καμὰ γωνίτσα δημοσιεῖα.

Μὲ ἀγάπην
ΧΑΡ. ΑΝΤΩΝΑΤΟΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΚΑΜΩΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ Νουμά,

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ περασμένα σου φύλλα εἶδα ἕνα γράμμα πρὸς σου ἰσχυρῶς ἐνῆνε σιμωθητῆς μου. Αὐτὰ ὅμως πρὸς σου ἔγραφε δὲν εἶταν παρὰ λίγα, μὰ πολὺ λίγα πράγματα, ἀπ' ὅσα μποροῦσε νὰ σοῦ γράψει.

Δὲ θέλω μὲ τὸ γράμμα μου τοῦτο νὰ πειράξω στὴ φιλοτιμία τὸ γυμνασιάρχου μου, γιατί καταλαβαίνω πὼς δὲν εἶναι σωστὸ τώρα πῶς ἀπὸ τὰ δόντια του νὰ τοῦ παίξω μὰ τέτα φάρσα, ἀλλὰ θέλω μοναχὰ νὰ δείξω σὲ κείνους πρὸς ἄλλων τὴν καλοσύνη νὰ διαβάσουνε τὸ γράμμα μου, σὲ τί ἐπιχειρήματα στήριζονται οἱ καθαρευουσιάνοι, καὶ πὼς μὲ κάποια ἀγαθὰ κινήματα τοὺς δείχνουνε τὴν ἀδυναμία τους.

Πρῶτα πρῶτα λοιπὸν — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σπουδαιότερο — ὁ κ. Γυμνασιάρχου μας γέμισε τὸ πορτοφύλι του μὲ 30 χιλιάδες δραχμὲς ἀπὸ ἕνα βιβλίον πρὸς ἐκείνην τὴν Δημοτική, γιὰ τὴν Τρίτη ἢ Τέταρτη — δὲν ξαίρω καλά — τάξη τοῦ Δημοτικοῦ. Αὐτὸ μού φαίνεται πὼς εἶναι μὴ μεγάλη παράβαση τῆς ἰδέας τοῦ κ. Γυμνασιάρχου, καὶ μὴ κάποια ὑποστήριξη τῆς Δημοτικῆς.

Τώρα, ἕνα ἄλλο σημεῖο τῆς ἀσασίας τοῦ χαρακτήρα του εἶναι τοῦτο : «Ὅταν ξηγοῦσαμε τὸν «Ὀιδίποδα ἐπὶ Κολωνῶν», συναντούσαμε πολλὰ φορὲς φράσεις πρὸς ἀρχίζαν ἀπὸ τοῦτες τὲς λέξεις: π ἄ τ ε ρ μ ο υ ἢ τ ἔ κ ν ο ν Ἀ ν τ ι γ ὄ ν η, καὶ ἄλλες παρόμοιες, καὶ μεις, ἔχοντας στὸ νοῦ πὼς θέλει ἐξήγηση στὴν καθαρεύουσα, τὰ ξηγοῦσαμε ὅπως εἶναι, γιατί ἄλλη ἐξήγηση καθαρευουσιάνικη δὲν ὑπῆρχε, καὶ κείνος θύμωνε καὶ μᾶς ἔλεγε πὼς αὐτὴ τὴν ἐξήγηση πρὸς δίνουμε δὲν τὴν νιώθουμε καὶ πὼς πρέπει νὰ ξηγᾶμε «συμφώνως πρὸς τὸ ψυχικὸν μας αἶσθημα», δηλαδὴ π α τ ἔ ρ α μ ο υ, π α ι δ ῖ μ ο υ Ἀ ν τ ι γ ὄ ν η. Λοιπὸν, πὼς τὸ κρίνεις ἐσὺ αὐτό;

Ὅταν ἐπιάνωμε συζήτηση στὴν τάξη γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ἂν τολμοῦσε ἄλλος νὰ φέρει ἀντιρρήσεις, τοῦ ἔλεγε : «δὲν ἦλθον διὰ νὰ συζητήσω, ἦλθον διὰ νὰ διδάξω», καὶ ἔτσι ἐσχηματίζαμε γνώμες σωστὲς γιὰ τὰ διάφορα ζητήματα τὰ κοινωνικὰ καὶ εἴχαμε τὴν πρωτοβουλία πρὸς ἐπάσκιζε νὰ μᾶς φυτέψει μέσα μας ὁ κ. Καθηγητῆς στὰ Ἐθνηκεντικά.

Μόνα λοιπὸν ἐπιχειρήματά του εἶταν πὼς ἡ Δημοτική δὲν εἶναι εὐγενὴς γλώσσα, παρὰ χυδαία, καὶ κείνοι πρὸς τὴν ὑποστηρίζουνε ἀγαθὰ μὲ τὴν ἐπιθυμία δὲ μὲ τὸ νὰ μᾶς συμβουλεύει νὰ γαποῦμε τὴν εὐγενικὴ γλώσσα, τὴ γλώσσα πρὸς μεταχειρίζονται οἱ μορφωμένοι.

Τὸ κίνημα πρὸς ἔκανε καὶ ἔσκιε ἀμέσως τὴ σύνθεσιν τοῦ σιμωθητῆ μου, χωρὶς νὰν τὴ διαβάσει, εἶναι ἕνα σημεῖο τῆς ἀδυναμίας του νὰ μᾶς ἀποδείξει τὴν ὑπεροχὴ τῆς καθαρεύουσας. Κι ὅταν ἕνας βλέπει πὼς μὲ ὅσα κοπάνηγε τόσην ὥρα, τίποτα δὲν κατάφερε, ἀρχίζει νὰ λέει λόγια χωρὶς νὰν τὰ σκέφεται, ὅπως εἶναι κείνα πρὸς σου ἔγραψε ὁ σιμωθητῆς μου, καὶ παρατάνου καὶ γὰρ.

Τώρα ἀκουσε καὶ τοῦτο καὶ φρίξε :

Μιὰ μέρα, ὑστερ' ἀπὸ μιὰ τέττα συζήτηση στὴν ὥρα τοῦ μαθήματος, στὸ διάλειμα ἔακολουθήσαμε μεις καὶ μοῦπε ἕνας πρὸς καθόταν ἀπὸ πίσω μου, δὲταν τοῦτα πὼς ἡ καθαρεύουσα δὲν μπορεῖ νὰ ἐπικρα-

τήσει γιατί ὁ ἐργατικὸς κόσμος δὲν τὴ μιλεῖ, πὼς σὲ 20 χρόνια ὅλος ὁ κόσμος θὰναι μορφωμένος καὶ ἔτσι δὲν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο !...

Μὰ καλὰ, θέλουνε νὰ μιλήσουνε τὴν καθαρεύουσα, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνει αὐτό, πρέπει νὰ τὴν ξαίρουνε, ὄχι νὰ τὴν κάνουν, σὰν τὸν κ. Ὑπουργὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν σὲ μιὰ του ὀμίλιζ σὴ Βουλῆ, πρὸς εἶπε : «διότι πάντοτε οἱ Ἀυτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἤ γ ο ν τ ο τῶν στρατευμάτων τῶν κληρ. Δὲν ξαίρω πρὸς τὸν ἔβριχε αὐτὸν τὸν τύπο ὁ κ. Ὑπουργός, καὶ πὼς καὶ ἡγοῦντο νὰ τὸ βᾶξει, ἔρχεται λογικά σὲ ἀ π' ἔ κ κ λ η σ ῖ α σ .

Μὲ ἀγάπη,

Ἄγγελος Κ. Ἀντωνῶς
Τελειόφοιτος τοῦ Γ' Γυμνασίου

ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ

Στὴ Σύρα. Βιβλιοπωλεῖον Γεώρ.

Σταθοπούλου (Πρακτ. Ἐφημερίδων). Γίνονται καὶ εὐκολίες στὴν πληρωμὴ μὲ βδομαδιατικὰς δόσεις.

Στὴ Σμύρνη: Βιβλιοπωλεῖον Α.

Ι. Στυλιανοπούλου (Δόδος Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ἀριθ. 24).

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΥΡΙΑΝΘΗΣ

Χαλεπὴ 34

εἶναι ὁ ἀνταποκριτῆς τοῦ «Ἀθηναϊκοῦ Βιβλιοπωλείου» στὴ Σμύρνη.

Ὅστε οἱ Συνδρομητῆς τοῦ Νουμά καὶ οἱ πελάτες τοῦ Βιβλιοπωλείου μποροῦν ν' ἀπευθύνονται σ' αὐτὸν γιὰ κάθε παραγγελία καὶ πληροφορία.

ΒΓΗΚΕ:

ΤΟΥ ΓΚΑΤΕ

MINION

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΓΑΝΙΑΡΗ & ΣΙΑ

—3 ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3—

ΔΡΧ. 2